

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ім. В. Г. КОРОЛЕНКА

**Серія «Письменники –
наші земляки»**

МИХАСЬ (МИХАЙЛО) МИХАЙЛОВИЧ ТКАЧ

(Біобібліографічний покажчик)

Чернігів
2018

УДК
Т 48

Михась Ткач : біобібліогр. покажч. / Черніг. ОУНБ ім. В. Г. Короленка ; [укл. Л. В. Студьонова, І. Я. Каганова ; вступ. ст. В. І. Кузьменко ; відп. за вип. І. М. Аліференко]. – Чернігів : ОУНБ ім. В. Г. Короленка, 2018. – с. – (Письменники – наші земляки).

Укладачі : І. Я. Каганова, Л. В. Студьонова
Вступ. ст. : В. І. Кузьменко
Відп. за вип. : І. М. Аліференко
Комп'ютерне макетування :
Різограф Чернігівської ОУНБ ім.В.Г.Короленка
Тираж

ПРИБОРКУВАЧ ГРОМОВИЦЬ

Михась Ткач щедро наділений талантом живописати людину на тлі стихії – розчервонілого сонця, спокійного високого неба, дикого поля, золотих гір, вечірнього світу, зоряної ночі, червоного жаху, ранньої паморозі, останнього змарнілого падолисту. У гармонійному взаємопереплетенні емоційного, душевного стану персонажів із довкіллям, природою і всесвітом. Але чи не найбільше в його творах причасного вихору, несподіваного буревію, смерчу, блискавки та грому.

Письменник, вочевидь, зачаровується розбурханою природною стихією, він навіть її прагне і жде, «як земля у спеку жде дощу» (В. Симоненко).

Гроза, дощ і блискавка, за віруваннями давніх слов'ян-язичників, були проявом дій Перуна. Так, в одній із притч волхвів читаємо: «Світ пішов од тіла Перуна, сонце утворилося з лику його, зоря – від уст, дощ – від сліз, вітер – його подих, грім – слово, а блискавка й зорі – його погляд...».

За давньослов'янськими віруваннями, гроза – це битва Перуна з Дивами та бісами, яких насилають Чорнобог, Мара та інші злі сили. Диви прагнуть замурувати воду в хмарах, заморозити її, не дати впасти їй на землю, аби там сталася посуха, загинули всі посіви, вимерли люди. Але Перун, роз'їжджаючи на золотій колісниці, в яку запряжено дев'ятеро крилатих золотогривих коней, вогненними стрілами знищує, розганяє Дивів і бісів, а важким молотом розбиває обледенілі хмари й пускає на землю життєдайну вологу. Як бог-громовик приносить життєдайний дощ, сприяв врожайності.

Після прийняття християнства ще кілька століть слов'яни таємно поклонялися Перуну – такою сильною була їхня віра у Громовержця.

Наступником язичницького бога громовика Перуна у християнстві став в Україні покровитель дощу і врожаю Ілля Громівник, або Ілля Пророк, якого вшановують 2 серпня. З ним пов'язують кінець сінокошу і початок жнив, поворот літа на осінь. «На Іллю до обіду літо, а після обіду осінь», «Пророк Ілля літо кінчає, жито зажинає», «Ілля Пророк – косовиці строк», – говорять народні прислів'я.

Безберега уява поліщуків – пращурів Михася Ткача, зрештою, як і всього українського народу, наділяла громові стріли магічно-лікувальною силою. Коли на свято Іллі буває гроза, то, за уявленням українців, не можна працювати, бо грім спалить хату, хліб. Сахнівці, односельці письменника, під час грози запалювали перед іконами «страсну свічку», яка мала вберегти від блискавиці.

Все, що відбилось в дитячій пам'яті малого Михайлика, перейшло незабаром у творчу уяву митця. А головне – люди, прототипи майбутніх його персонажів, розкішна природа Придесення, де голубінь неба віддзеркалюється у найчарівнішій річечці Снов, у її рукавах і старицях, озерах та озерцях і ставках, а синь лісів хвилями накочується на те віддзеркалення.

А ще пісні, колядки та щедрівки, які він записував від матері разом із найменшим братом Миколою, що став згодом відомим фольклористом і поетом. По материнській лінії коріння родоводу письменника сягає в глибину XVIII століття, коли далекий пращур переселився на Придесення із Запорізької Січі. Мати, Ганна Марківна Зубок, «гордилася своїм козацьким походженням, – читаємо в автобіографічній повісті «Пахне любисток і м'ята... (з історії мого роду)». – *Казала не раз без будь-якого натяку на жарт: «Вище голову, сину, ти ж козак у мене».*

Саме тому Михайлик не заляк від страху перед всемогутністю стихії, вперше в житті віч-на-віч зустрівшись із грізним її проявом. Під час грози, коли він «сидів біля вікна і дивився в сад, блискавка влучила у верхівку дуба. Тріск був надзвичайної сили – в одну мить кора розлетілась на кілька десятків метрів довкола. Після чого дуб порудів і всох».

Це була одна з тих подій, яка увійшла в свідомість хлопчика ще на зорі дитинства і закарбувалася в пам'яті так міцно і зримо, що й нині, в поважному віці, йому бачиться все до подробиць.

Інші жахливі потрясіння Михайлик пережив, коли йому не було й чотирьох років тоді, як на нашій землі з'явилися чужинці. Це був той день, коли на свято Петра і Павла він разом із матір'ю та старшим на шість років братом Андрієм проводжали батька на фронт. Брат *«повторював раз по раз: «Тато повернеться, бо йому дід посвятив торбу», а Михайлик «ніяк не міг зрозуміти, куди пішов батько?»*

А 19 вересня 1941 року, якраз на «Михайлове чудо», коли хлопчику виповнилося чотири роки, в його рідне село Ленінівку (Сахнівку) Менського району Чернігівської області увійшли німецькі солдати. *«Прокинувшись, я вискочив на город, зняв штанці і спрямував голу попу в бік вулиці. Німці помітили мене, то почали показувати один одному та реготати. Наразі котрийсь зняв із плеча автомата. І це помітила у вікно мати. Вона миттєво вискочила, вхопила мене і занесла до хати»,* – згадував письменник.

Оті перші дитячі потрясіння, як і день народження на «Михайлове чудо», гартували характер Михася Ткача, визначили також і його подальшу долю: письменник справді вміє створювати речі незвичайні, чудові, мистецьки вартісні, що викликають загальне захоплення, вражають своїми художньо-естетичними якостями, дивовижною красою.

Водночас материнська наука (батько загинув на фронті) і набутий життєвий досвід сприяли тому, що Ткачева творчість навіть у похмурі для України часи багряними громами пробуджувала в спраглих душах читачів світле почуття любові до рідного краю. І в цьому непроминальна вартість художнього доробку письменника.

У багатьох оповіданнях, новелах і повістях Михася Ткача подаються описи грози, замальовується, як *«блискавки краяли небо, й озивався грім»* («Одарчин Грицько»).

Скажімо, у повісті «Гірка ягода калини» картина грози віддзеркалює почуття головного героя твору Данила: *«Думки, як грозові хмари, осідали над ним. Скільки їх уже за ці дні перевернулося! І ні відповіді їм, ні поради».*

Гроза присутня і в романтично-пригодницькій повісті М. Ткача «Веселий Штанько, або Сторінки щоденника Грицька Селезня з Качківки». Автор твору неодноразово подає пейзажні описи природної стихії, ніби Перун вимірює персонажів звичними для себе лекалами (*«Вийшов я до рудки, наче громом прибитий, і – додому...»*). Грозові алюзії, парафрази є також складниками і в назвах розділів цієї повісті (*«Про те, як ми зустрілися з головою Худоманом, що трапилося на озері під час грози, або чому нам не вдалося потрапити до лісу»*). Зустрічаються вони і в інших творах: «Рання паморозь» (*«Сяйнула блискавка – і покотилися через неї осінні громи»*); «Малюнок стиглого літа» (*«Наше з нею літо – таке коротке і неповторне, мов спалах зорі, з втаємниченими грозами і зливами почуттів»*); «Лебедині крила» (*«Війна вже закінчилася давно, мамо», – каже Остап. – «Мені вона, сину, й досі гримить. Поки батько не повернеться...»*); «Хока»: *«Десь на обрії радісно озався грім і заклекотав як шалений водоспад. Настя заплакала... Не від жалю – від розуміння, що все таки приходить відплата і правда, рано чи пізно, перемагає»* тощо.

Символікою гromовиць позначені назви не лише окремих творів, а й цілих книг – «Багрянні громи», «Хочеться грози».

Скажімо, заголовок книзі «Хочеться грози» дала новела, яку свого часу В. Дрозд у видавничій рецензії на рукопис першої збірки М. Ткача назвав однією з кращих. Однак ця маленька перлинка так і не потрапила тоді до збірки: надто обережний редактор В. Музика вилучив її з рукопису. Мовляв, навіщо друкувати твір про селянського міщанина, до того ж удруге одруженого, який спить і мріє про достаток, придбав машину, щоб торгувати на базарі.

Так, герої новели «Хочеться грози» – доярка Оленка і тракторист Степан Хоменки – першими в селі придбали голубий «Москвич», *«в нікельованих ручках червоне сонце аж грає»*. Поїхали вранці у неділю до міста на базар, щоб продати порося та купити телевізор. До того ж Степан плекає надію, що коли дружина отримає зарплату, вони придбають ще й килими. По дорозі підвезли Надійку, шкільну подругу Оленки, з якої Степан узяв гроші за проїзд: *«А що вона родичка яка? На бензин буде...»*. Шокована вчинком чоловіка, Оленка

попросила зупинити машину, *«вийшла, притулилася на обочині до берізки, прикусила гілочку і на вустах гірко-гірко»*. Молода жінка чи не вперше замислилася над тим, що не кохає чоловіка, що в її найкращому у селі будинку *«пустельно і сухо»*. Отже, новела аж ніяк не звеличує міщанина, а навпаки, унаочнює життєву народну мудрість: за гроші щастя не купиш. Чи не тому Оленці *«...хочеться грози! Як в дитинстві: аби горіло в спалахах небо, гула канонада і дорога кипіла від зливи. Щоб бігти, як раніше, тій грозі наперекір, сміятися, як сміється сонце, мокнути до рубця, а потім чекати тепла, так чекати, як це вміють тільки птахи...»*.

Михась Ткач буде твір так, як у давнину будували собори – акустика його текстів дивовижна. Мовлене слово не має кінця, воно заповнює собою простір, підсилюється ним і увиразнюється, і навіть коли стихає для слуху – його присутність відчувається, немов у літню спеку відчутне наближення грози: *«Вечоріло. Синя хмара заповонила обрій: вона поступово ширилася та пливла вгору. Між землею і небом палахкотіла блискавка. З усіх кінців ніби котилося каміння – били багряні громи. Гул той у небі то наростав повільно, то рвався відразу і затухав, наче падав у безодню»*.

Присутня гроза і в книзі *«Зойк сови»*, до якої увійшло вісім оповідань і новел про тривожне сьогоднішнє, про війну на сході України з російськими найманцями та уривок з автобіографічної повісті *«Чужинці»*, що унаочнює паралель між двома війнами, стверджуючи патріотичну спадкоємність воїнів-українців: від діда – до батька і сина одвічне прагнення захистити рідну землю від загарбників.

Усі твори об'єднані широкою військово-патріотичною тематикою. Це й покалічена війною доля бійця, який не може адаптуватися у новому середовищі (*«Мелодія обірваної струни»*). І моральні переживання воїна-інваліда, що повертається до рідної домівки і шукає сенс подальшого існування (*«Зойк сови»*). Тут і відлуння Другої світової війни у час, коли українські *«молоді хлопці знову помирають на Донбасі»*. Загарбники-чужинці і союзники-друзі тоді й тепер інші, але долі, поруйновані лихоліттям, схожі на сучасні (*«Спогад про друга»*).

Вміщено у книзі також оповідання, що порушують морально-етичні проблемні питання. Зокрема, проблема материнської любові та пошуку нових шляхів до дитячого сирітського серця розкривається в новелі *«Одного серпневого дня»*. Проблема зради Батьківщині, моральних вагань, пошуку шляхів до спокути гостро поставлена в оповіданні *«Нічний дзвін»*. Батьківські тривоги за майбутнє дітей, які зі студентської лави пішли добровольцями захищати рідну землю, осмислено в оповіданні *«Весна з подихом зими»*.

У кожному з них прозаїка цікавить насамперед проста людина, її характер, особистість на перехресті проблем усього суспільства.

Скажімо, у центрі оповіді в новелі *«Одного серпневого дня»* такою особистістю є вихователька дитячого садочка молода жінка Марина, що втратила чоловіка на Донбасі. Вона всиновлює дев'ятирічного Михайлика, якого взяла з інтернату. Непросто складаються взаємини між *«неблагонадійним»* прийомним сином і названою матір'ю. Врешті-решт тепло материнської любові розтопило обледеніле серце дитини, у якої ніколи не було відчуття своєї родини. Дві згорьовані душі, здається, знайшли шлях до взаєморозуміння.

Читач не залишиться байдужим і до страдницької долі іншої особистості – молодого воїна Іллі з позивним *«Сова»*, що постає зі сторінок новели, яка й дала заголовок усій книзі. Сюжет твору напрочуд лаконічний – пунктирно окреслено найголовніші моменти, яких достатньо для мотивації дії.

Юнак у двобої з російським танком під Авдіївкою втратив обидві ноги і праву руку. Проте не впадає в депресію, не скаржиться на долю. Навпаки – вважає, що йому поталанило, адже залишився живим, на відміну від побратимів, що загинули на фронті.

Найбільше переживає молодий інвалід за дружиною Катрею, не може зрозуміти, чому вона лише один раз провідала його в шпиталі – чи, бува, не зрадила? І ось після шестимісячного перебування на передовій і чотиримісячного в шпиталі Іллю привозять

додому. Зустрічають його односельці, як героя. Коли фронтовика винесли в інвалідній колясці зі «Швидкої», на свої зболені питання він отримує жакливу відповідь, що лягла на покалічені груди набагато важче, ніж гусениці ворожого танку. Отримує від сестри, бо мати так само, як і жінка-страдниця з поеми Т. Шевченка «Сова», закам'яніла в своєму горі – Катрю вразила блискавка під час грози.

Заключні стислі рядки новели все ж дають читачеві надію на те, що Ілля і це найважче випробування витримає гідно, витримає заради їхнього з Катрею сина Михайлика: *«Бог забрав її ... Забрав багато моїх друзів. Він знає, для чого це зробив. Але залишив мені життя. Значить я потрібний ще буду на цьому світі...», – подумав. Тулив міцно лівою рукою, бо правою не володів, до себе сина, цілував його безперестанно, ще до кінця не збагнувши, дійсність це чи сон, а перед ним обличчя Катрі квітувало блаженним світлом у білому тумані...».*

Книга М. Ткача «Зойк сови», зрештою, як і вся його проза загалом, прикметна також органічним синтезом різнобарвної кольорової палітри, гри світла й тіні, пластичних образів, що наближає художнє слово письменника до живописного малюнка. Колір у художніх творах прозаїка, зазвичай, крім описової, виконує ще декілька функцій. Найголовнішою з них є емоційна функція. Аби викликати у читача відповідні емоції, Михась Ткач створює настроєві пейзажі – *«коли увага спрямована не на змалювання матеріальних предметів, а на освітлену сонцем природу, гру світла та тіні, деталізацію навколишнього світу, передачу безпосередніх вражень – зорових, слухових».*

З кольорів та колористичних деталей складаються часто й портрети героїв Ткача, це частіш за все враження того, хто цього героя сприймає. Скажімо, фінальна портретна деталь, що передає образ дружини бійця-інваліда з оповідання «Зойк сови» (*«...а перед ним обличчя Катрі квітувало блаженним світлом у білому тумані»*) є напрочуд синкретичною і навіть синестезійною. Читачеві подається портрет загиблої від удару блискавки Катрі очима її чоловіка. Він пройшов пекло війни і залишився живим, а його дружина, як богородиця, прийняла муки бійця на себе. Звідси й *«блаженне світло у білому тумані».*

Кращі книги М. Ткача напрочуд синкретичні та синестезійні. Від живопису автор бере спосіб зображення простору, насиченість кольорами, гру світла й тіні, контрастність. Колір у художній картині світу митця додає образам додаткового смислового навантаження, породжує ланцюг асоціацій, постає одним з основних вимірів простору і буття людини в цілому.

Кодування фрагментів живописних візій у літературному тексті і навпаки ілюстрування малюнками прозових творів являє собою унікальний феномен експериментально-ігрової поетики сучасного автора, унаочнює його напружений інтелектуальний пошук на шляху розширення зображувальних можливостей мистецтва.

Михась Ткач – один із тих українських письменників, які тримають на собі небо нашої літератури. Він здатний приборкати навіть громовиці, спроможний зупинити на папері чи на полотні будь-яку мить, а надто – прекрасну!

Книги М. Ткача наснажують величезною духовною силою, бо в осерді їхнього задуму і талановитого втілення благородна мета – Україна.

*Володимир КУЗЬМЕНКО, завідувач кафедри
романо-германських мов Національної академії
Служби безпеки України, доктор філологічних наук, професор*

ВІД УПОРЯДНИКІВ

Український письменник Михайло (Михась) Михайлович Ткач народився в трагічному 1937 році в селі Сахнівка Менського району. З дитячих років пізнав воєнне лихоліття й тяжке повоєнне життя. Попри всі негаразди тонко відчував природу сільської місцевості, відтоді і почав писати перші живописні роботи. Поступово захопився прозою. Оповідання Михайла Михайловича сповнені надзвичайної любові до рідної землі, в них відчувається глибина людської душі.

Перша книга прози «Сонячний полудень» побачила світ у видавництві «Молодь» у 1979 році. Рецензував її відомий письменник, уродженець Чернігівщини, Володимир Дрозд. Він писав: *«Я не знаю, хто за фахом Михась Ткач, але його умінню висловлюватися «літературно» можуть позаздрити навіть деякі професіонали. Він уміє грамотно і досить точно побудувати фразу, мова його творів справді українська, а не той суржик, яким рясніють рукописи початкуючих»*. Після виходу книги Володимир Дрозд написав рекомендацію Михасю Ткачу для вступу до Національної спілки письменників України.

Друга книга оповідань «Світле диво», яка вийшла у 1987 році, засвідчила, що в літературу прийшов серйозний і вдумливий прозаїк. Сьогодні він є автором окремо виданих повістей та оповідань «Святковий ранок», «Дике поле», «Гірка ягода калини», «Веселий Штанько», «Відлуння душі», «Багряні громи», «Осінні акорди», «Анюта», «Зимові сюрпризи», «Ласий ведмідь», «У проміжках дерев» та багатьох інших.

Творчість Михася Ткача привертає увагу читача щирістю, правдивістю життєвих вражень, нестримною жагою героїв до праці, надзвичайною любов'ю до рідної землі. Ситуації, які вимальовує письменник, як правило, найбуденніші, проте до глибини розкривають людську душу. Багато з його героїв звичайні сільські трудівники, які збирають хліб, будують так, ніби співають, малюють.

У художній практиці письменника співіснують різноманітні впливи і традиції. Він переконаний, що яскраві картини та сюжети із народного життя повинні відтворюватися відповідними художніми засобами. Тому коріння того чи іншого образу прозаїк завжди намагається відшукати в традиціях, естетиці та побуті безкорисливих поліщуків, в їх філософії життя.

На початку 90-х років ХХ ст. Михайло Михайлович Ткач бере активну участь у заходах, спрямованих на утвердження нашої незалежності. Стає членом Товариства української мови ім. Т. Шевченка (нині «Просвіта»), деякий час працює відповідальним секретарем цього Товариства. У 1992 році створює незалежну громадську організацію – Літературну спілку «Чернігів» та засновує журнал «Літературний Чернігів», який за його редакцією став помітним явищем на терені духовності не лише Чернігівщини, але й всієї України. Письменник засновує та бере участь у проведенні обласних літературних конкурсів, зустрічається з обдарованою молоддю області, виступає в школах, музеях та бібліотеках.

Письменницька, громадська та просвітницька діяльність М. М. Ткача відзначена літературними преміями ім. М. Коцюбинського, ім. Г. Сковороди, ім. М. Гоголя, ім. П. Куліша. Нагороджений медаллю Івана Мазепи. Письменник – заслужений працівник культури України.

Багаторічна творча дружба пов'язує М. М. Ткача з Чернігівською ОУНБ ім. В. Г. Короленка. Він є членом клубу «Красзнавець», в засіданнях якого бере активну участь. Доброю традицією стало щорічне вручення в читальному залі бібліотеки літературно-мистецької премії імені Леоніда Глібова, яку ще в 1992 році започаткував Михась Ткач та його однодумці.

2002 р. побачив світ рекомендаційний покажчик «Михайло Михайлович Ткач», підготовлений працівниками відділу краєзнавства бібліотеки з нагоди 65-річного ювілею письменника. Згодом посібник було двічі доповнено новими літературними джерелами і перевидано.

Біобібліографічний покажчик «Михайло (Михась) Михайлович Ткач» продовжує серію «Письменники – наші земляки». Посібник підготовлений з нагоди 80-річчя талановитого прозаїка і має на меті систематизувати творчий доробок письменника, журналіста та громадського діяча, познайомити з його життям.

Біобібліографічний покажчик складається з розділів:

- твори М. М. Ткача;
- до біографії М. М. Ткача;
- література про творчість М. М. Ткача;
- рецензії на твори М. М. Ткача;
- М. М. Ткач як редактор та упорядник;
- громадська, культурна, просвітницька діяльність М. М. Ткача.

У розділі «Твори М. М. Ткача» дотримано хронологічний характер розміщення літературних джерел у прямій послідовності. У межах одного року джерела розміщено за алфавітом авторів і назв. У підрозділах «Літературознавчі та культурологічні статті М. М. Ткача» та «Рецензії М. М. Ткача на твори українських письменників та літературознавців» джерела розміщено за алфавітом персоналій. У всіх інших розділах посібника джерела розміщено за алфавітом авторів і назв. Бібліографічні записи проанотовані, якщо в тому була потреба.

Посібник містить додатки (вислови літературознавців, письменників та журналістів про творчість М. М. Ткача, основні дати життя і творчої діяльності М. М. Ткача, фотоматеріали).

Посібник супроводжується допоміжним довідковим апаратом, що складається з іменного покажчика. Добір літературних джерел завершено 1 серпня 2018 року. Бібліографічний опис здійснено відповідно до чинних стандартів.

Покажчик розрахований на науковців-літературознавців, викладачів та вчителів, краєзнавців, студентів, бібліотечних і музейних працівників, усіх, хто не байдужий до літературного процесу на Чернігівщині й в Україні.

ТВОРИ М. М. ТКАЧА

ОКРЕМІ ВИДАННЯ

1979

1. **СОНЯЧНИЙ** полудень : повість, оповідання. – Київ : Молодь, 1979. – 103 с. : іл. ; 1 л. портр. – (Перша книга прозаїка).

1987

2. **СВІТЛЕ** диво : оповідання. – Київ : Молодь, 1987. – 118 с.

1993

3. **СВЯТКОВИЙ** ранок : оповідання для дітей. – Чернігів : Просвіта, 1993. – 30 с.

1994

4. **ДИКЕ** поле : оповідання. – [Куликівка] : літ. спілка «Чернігів», 1994. – 83 с.

1996

5. **ГІРКА** ягода калини : повість, оповідання. – Чернігів : обл. комітет у справах преси та інформ., 1996. – 95 с., [1] с. : портр.

1997

6. ВЕСЕЛИЙ Штанько або Сторінки щоденника Грицька Селезня з Качківки : романтично-пригодницька повість. – Чернігів : літ. спілка «Чернігів», 1997. – 140 с.

1999

7. ВІДЛУННЯ душі : оповідання, новели. – Чернігів : [літ. спілка «Чернігів»], 1999. – 170 с.

На останній стор. обкладинки портрет М. М. Ткача роботи засл. художника України А. Н. Шкурка з Чернігова.

2002

8. ЗИМОВІ сюрпризи : повість у новелах для дітей. – Чернігів : Черніг. береги, 2002. – 64 с.

2004

9. БАГРЯНІ громи : повість, оповідання. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2004. – 496 с.

2005

10. ЛАСИЙ ведмідь : казки. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2005. – 40 с.

2006

11. ОСІННІ акорди : оповідання, новели, повість. – Чернігів : Деснян. правда, 2006. – 240 с.

2007

12. АНЮТА : повість для дітей. – Чернігів : Деснян. правда, 2007. – 70 с.

13. ВЕСЕЛИЙ Штанько, або Сторінки щоденника Грицька Селезня з Качківки : романтично-пригодницька повість. – 2-е вид. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. – 220 с.

14. НА ЗЛАМІ століть : культурологічні нариси. – Чернігів : Деснян. правда, 2007. – 160 с.

2011

15. СПАДОК : художні твори. – Чернігів : Лозовий В. М., 2011. – 215 с. : іл.

2012

16. ЗЕРНА слова : культурологічні ст., міні-рецензії, інтерв'ю. – Чернігів : Десна Поліграф, 2012. – 120 с.

2015

17. ЗОЙК сови : оповідання, спогади – Чернігів : Лозовий В. М., 2015. – 96 с.

18. ХОЧЕТЬСЯ грози : [оповідання, новели]. – Чернігів : Лозовий В. М., 2015. – 400 с.

2016

19. МАЛЯРСТВО [Образотворчий матеріал] : [альбом]. – Чернігів : Десна Поліграф, 2016. – 78 с. : іл.

2017

20. ЗИМОВІ сюрпризи : [повість у новелах для дітей]. – Ніжин : Лисенко М. М., 2017. – 76 с. : іл. кольор.

21. У ПРОМІЖКАХ дерев. – Чернігів : Лозовий В. М., 2017. – 375 с.

До кн. письменника увійшли художні твори, написані під враженням трагічних подій, що відбуваються на Сході України; спогади дитячих років. Також книга містить щоденникові записи автора з 2004 по 2015 р.

ХУДОЖНІ ТВОРИ В ЗБІРНИКАХ І ЧАСОПИСАХ

ЗБІРНИКИ

1975

22. ЗАПАХ живиці : оповідання // Вітрила-74 : альманах. – Київ, 1975. – С. 140-144.

2004

23. ПОЗИКА : оповідання // Чернігівський шлях : антологія прози сьогоденної Чернігівщини. – Чернігів, 2004. – С. 241-250.

2007

24. МУЗИКА печальної ночі. Святкова феєрія : оповідання // Рукостискання : твори письменників Брянщини, Гомельщини та Чернігівщини. – Чернігів, 2007. – С. 263-279.

25. ЯК РЯБКО заблудився : казка // Рунь : твори черніг. письменників для дітей. – Чернігів, 2007. – С. 107-111.

2008

26. ЗАПАХ живиці : оповідання // Літаратурная Гомельшчына : альманах. – Гомель, 2008. – № 2. – С. 135-138.

2009

27. МАЙСТЕР. Зойк ненародженого. Кирпатий. Незамінний. Сільський бомж : новели // Література рідного краю: посіб. – Ніжин, 2009. – С. 158-170.

2011

28. ЛАСИЙ ведмідь. Як кіт перехитрив вовка. Веселий Штанько. Зимові сюрпризи : [казки, уривки з повістей] // Українська література для дітей : хрестоматія. – Київ, 2011. – С. 576-586.

2012

29. СЮРПРИЗ для Валентини : оповідання // Толока : зб. худож. творів письменників Чернігівщини / упоряд. В. Сапон, М. Ткач. – Чернігів, 2012. – С. 160-170.

2015

30. ДОЛЯ : [оповідання] // Чернігівська Шевченкіана : [поезія, проза, публіцистика]. – Чернігів, 2015. – С. 182-187.

2016

31. ЗОРЯНА ніч : (спогад з дитячих літ). Літнього вечора. Сині очі Маньки. Хвороба нашого часу : оповідання // Антологія творів лауреатів премії імені М. Коцюбинського. Проза. – Чернігів, 2016. – С. 503-524.

32. ЛЕБЕДИНІ крила: [оповідання укр. і англ. мовами] // Литаври : міжнар. альманах. – Ніжин, 2016. – С. 466-473.

33. НА ВЕЛИКДЕНЬ : з дитячих літ. Давай романтику. Весна з подихом зими : [новели] // Палац : літаратурні альманах Гомельскага абласнога аддзялення грамадскага аб'яднання «Саюз беларускіх пісьменнікаў». – Мінск, 2016. – № 3. – С. 219-226.

34. СПАДОК. Мелодія обірваної струни : оповідання // Ужинок за сорок літ, 1976-2016 : антол. творів письменників Чернігівщини. – Чернігів, 2016. – С. 471-488.

2017

35. НА ВЕЛИКДЕНЬ. Давай романтику : оповідання // Литаври : міжнар. альманах. – Ніжин, 2017. – С. 394-399.

ЧАСОПИСИ

1973

36. НЕСПОКІЙ : оповідання // Вітчизна (Київ). – 1973. – № 10 – С. 123-129.

1982

37. ПОЛОВІЛИ жита : оповідання // Комсомольський гарт (Чернігів). – 1982. – 2 верес. – С. 3.

1987

38. ПОЛОВІЛИ жита : оповідання // Комуністична праця (Борзна). – 1987. – 25 лип. – С. 4.

1988

39. СЕЛО в зеленій долині : нарис // Комсомольський гарт. – 1988. – 11 берез. – С. 4.

1989

40. ХАТА моя, біла хата : оповідання // Комсомольський гарт. – 1989. – 11 берез. – С. 4.

1993

41. ПОЗИКА : оповідання // Літ. Чернігів. – 1993. – № 1. – С. 57-65.

42. СМЕРЧ : оповідання // Літ. Чернігів. – 1993. – № 2-3. – С. 25-30.

1994

43. ВДОВА : оповідання // Літ. Чернігів. – 1994. – № 1 (4). – С. 29-36.

44. ОСІННІ предчуття : новела // Гарт (Чернігів). – 1994. – 23 верес. – С. 6.

45. СТЕЖКА встелена пелюстками : новела // Гарт. – 1994. – 8 квіт. – С. 7.

46. ХВОРОБА нашого часу : оповідання // Літ. Чернігів. – 1994. – № 5. – С. 25-34.

1995

47. ПОКАЛІЧЕНА душа : оповідання // Літ. Чернігів. – 1995. – № 6. – С. 13-27.

48. ТУГА : оповідання // Літ. Чернігів. – 1995. – № 7. – С. 23-30.

1996

49. ПРИВАТНИЙ протезист : оповідання // Літ. Чернігів. – 1996. – № 9. – С. 33-44.

50. ТІНЬ на березі річки : оповідання // Літ. Чернігів. – 1996. – № 8. – С. 24-30.

1997

51. ДОЛЯ : [оповідання] // Літ. Чернігів. – 1997. – № 11. – С. 45-50.

52. ІЗ ЗАПИСНОЇ книжки : образки // Просвіта (Чернігів). – 1997. – 20 верес. – С. 3.

53. НА РІЧЦІ : етюд // Деснянська правда (Чернігів). – 1997. – 20 верес. – С. 3.

54. НЕВІСТКА : оповідання // Сім'я (Чернігів). – 1997. – 19 верес. – С. 3.

55. НІКЧЕМА. Подорож на кладовище : [оповідання] // Літ. Чернігів. – 1997. – № 10. – С. 50-58.

56. ПЕРШЕ випробування : оповідання // Черніг. відом.– 1997.– 15 серп. – С. 5.
57. У КОЛГОСПНОМУ дворі : з природи : [оповідання] // Сіверщина (Чернігів).– 1997.– 20 верес. – С. 5.
58. ЧЕРВОНЕ лихо : новела // Гарт. – 1997. – 19 верес. – С. 6.

1998

59. МАРЕВО ночі : оповідання // Вісті Борзнянщини (Борзна).– 1998.– 3 січ. – С. 3.
60. ПРИМІСЬКИЙ маршрут. Пути. Жорина молодість : три новели // Літ. Чернігів.– 1998. – № 12. – С. 113-123.

1999

61. СІЛЬСЬКИЙ «бомж» : оповідання // Літ. Чернігів.– 1999. – № 13. – С. 76-83.

2000

62. ПАДАЄ листя : етюд // Наше слово (Мена). – 2000. – 15 січ. – С. 3.
63. ПРОПАВ безвісти : [оповідання] // Літ. Чернігів.– 2000. – № 15. – С. 135-143.

2001

64. ДРАМА Холодного : оповідання // Літ. Чернігів. – 2001. – № 17. – С. 137.
65. ПАДАЄ листя : етюд // Я, ти, ми (Київ). – 2001. – № 9 (верес.). – С. 7.
66. П'ЯТИЙ кут : оповідання // Літ. Чернігів. – 2001. – № 16. – С. 16-22.

2002

67. ОСІННІЙ акорд : оповідання // Літ. Чернігів. – 2002. – № 2. – С. 73-77.
68. ПОВЕРНЕННЯ : новела // Деснянська правда. – 2002. – 24 верес. – С. 5.
69. ПРОТЕСТ : оповідання // Літ. Чернігів. – 2002. – № 3-4. – С. 49-57.
70. СТОПТАНІ чорнобривці. Пережити час : [новели] // Літ. Чернігів. – 2002. – № 1. – С. 19-25.

2003

71. БАГРЯНИЙ колаж : оповідання // Літ. Чернігів. – 2003. – № 2. – С. 61-65.
72. ГОМОНІЛА сопілка : [оповідання] // Літ. Чернігів. – 2003. – № 2. – С. 12-14.
73. МЕТЕЛИК взимку : оповідання для дітей // Ліхтарик (Чернігів). – 2003. – 1 берез. – С. 2.
74. РОЗІМКНУТЕ коло : оповідання // Літ. Чернігів. – 2003. – № 1. – С. 21-27.
75. ЧУЖІ : [оповідання] // Літ. Чернігів. – 2003. – № 3. – С. 97-102.

2004

76. ЗАПАХ живиці : оповідання // Літ. Чернігів. – 2004. – № 2. – С. 55-59.
77. МУЗИКА печальної ночі : [оповідання] // Літ. Чернігів. – 2004. – № 4. – С. 74-78.
78. СЮРПРИЗ для Валентини : [оповідання] // Літ. Чернігів. – 2004. – № 3. – С. 52-60.
79. ХОЛОДНЕ сонце пополудні : [оповідання] // Літ. Чернігів. – 2004. – № 1. – С. 50-54.

2005

80. ЛЕБЕДИНІ крила : новела // Сіверщина. – 2005. – 16 верес. – С. 11.
81. НІЧ на околиці села : (із розповіді фронтовика). Окупація. Лебедині крила : три новели на одну тему // Літ. Чернігів. – 2005. – № 2. – С. 73-82.
82. У ПЛАНОВОМУ відділі. Притча : новели // Літ. Чернігів. – 2005. – № 3. – С. 48-52.

2006

83. ІДИЛІЯ. Нетлінне. Майстер. Зойк ненародженого. Кирпатий. Одарчини перелюби. Незамінний : новели // Літ. Чернігів. – 2006. – № 2. – С. 113-122.
84. ЛЕБЕДИНІ крила : новела // Склянка часу (Канів). – 2006. – № 39. – С. 67-73.
85. НОВИНА : новела // Літ. Чернігів. – 2006. – № 1. – С. 52-56.
86. СВЯТКОВА феєрія : оповідання // Літ. Чернігів. – 2006. – № 4. – С. 47-56.
87. ХОЛОДНЕ сонце пополудні. Музика печальної ночі. Лебедині крила : оповідання // Хортиця (Запоріжжя). – 2006. – № 1. – С. 67-73.

2007

88. ГУЛЯЛИ весілля : оповідання // Січеслав (Дніпродзержинськ). – 2007. – № 4. – С. 88-93.
89. ЛЕБЕДИНІ крила : новела // Літ. Україна (Київ). – 2007. – 20 верес. – С. 5 ; Отчий поріг (Київ). – 2007. – № 10 (жовт.). – С. 8.
90. ХОЛОДНЕ сонце пополудні : оповідання // Деснянська правда. – 2007. – 20 січ. – С. 7.

2008

91. МУЗИКА печальної ночі : [оповідання] // Ятрань (Кіровоград). – 2008. – № 8. – С. 81-84.
92. ПРОЕКЦІЯ роману : [оповідання] // Літ. Чернігів. – 2008. – № 1. – С. 33-41 ; Склянка часу. – 2008. – № 46. – С. 105-113.
93. РАННЯ паморозь : оповідання // Літ. Чернігів. – 2008. – № 4. – С. 63-68.
94. РОЗІМКНУТЕ коло. Святкова феєрія. Сюрприз для Валентини : оповідання // Хортиця. – 2008. – № 1. – С. 76-88.
95. СПАДОК : [оповідання] // Літ. Чернігів. – 2008. – № 3. – С. 10-15.

2009

96. ВИШИВАНКА для старшого брата. Подих причаєного вихору : [оповідання] // Літ. Чернігів. – 2009. – № 4. – С. 52-57.
97. ДАЙ серцю волю : [оповідання] // Літ. Чернігів. – 2009. – № 1. – С. 64-70.
98. МАЛЮНОК стиглого літа : [оповідання] // Літ. Чернігів. – 2009. – № 3. – С. 21-27.

2010

99. ВАЖКИЙ вітер. Зворушлива весна. Стежка в минуле. Вічний борг. Річкова зваба : короткі новели // Літ. Чернігів. – 2010. – № 1. – С. 25-31.
100. СПРАВА № 296 : художньо-док. оповідання // Літ. Чернігів. – 2010. – № 4. – С. 104-116.

2011

101. ЛЕБЕДИНІ крила : новела // Хортиця. – 2011. – № 1. – С. 57-58.
102. МУЗИКА печальної ночі : оповідання // Літ. Україна. – 2011. – 22 верес. – С. 9.
103. ПРО що сонце промовляло : (уривок з роману) // Літ. Чернігів. – 2011. – № 1. – С. 104-110.

2012

104. ВНУТРІШНЄ осяяння : новела // Гарт. – 2012. – 20 верес. – С. 12.
105. ХОЛОДНЕ сонце пополудні : оповідання // Літ. Чернігів. – 2012. – № 3. – С. 70-74.

2013

106. СОНЯЧНА мить білої ночі : [оповідання] // Літ. Чернігів. – 2013. – № 1. – С. 79-85.
107. СПАДОК : оповідання // Київ. – 2013. – № 2. – С. 24-29.
108. ЧУЖИНЦІ : друга частина автобіогр. повісті «Пахне любисток і м'ята» // Літ. Чернігів. – 2013. – № 2. – С. 66-97.

2014

109. ОДНОГО серпневого дня: оповідання // Літ. Чернігів. – 2014. – № 4. – С. 73-76.
110. ПОСМІШКА Ганни: новела // Літ. Чернігів. – 2014. – № 1. – С. 53-58.
111. СПОГАД про друга. Марійка і Василь. Мачуха. Люба : новели // Літ. Чернігів. – 2014. – № 2. – С. 59-65.

2015

112. ДОБРОВОЛЕЦЬ з позивним «Сова» : оповідання // Літ. Чернігів. – 2015. – № 3. – С. 77-83.
113. МЕЛОДІЯ обірваної струни : оповідання // Літ. Чернігів. – 2015. – № 4. – С. 10-17.
114. НА ВЕЛИКДЕНЬ. Давай романтику. Весна з подихом зими : новели // Літ. Чернігів. – 2015. – № 1. – С. 69-76 ; Палац-3 : альманах. – Гомель, 2015. – С. 219-225.
115. ОДНОГО серпневого дня : оповідання // Літ. Україна. – 2015. – 2 квіт. – С. 9.

2016

116. ВЕЧІРНІЙ світ. Лебедині крила. Осінні передчуття : новели // Порт-фоліо : альманах. – Мельбурн (Австралія), 2016. – Вип. 233 (трав.). – С. 56-64.
117. ЗОЙК сови : оповідання // Деснянська правда. – 2016. – 4 лют. – С. 7.
118. НА ПРИЗАБУТІЙ дорозі : оповідання // Літ. Чернігів. – 2016. – № 2. – С. 34-38.
119. НАЧЕРКИ вчорашнього дня : оповідання // Літ. Чернігів. – 2016. – № 3. – С. 68-73.
120. НІЧНИЙ дзвін : оповідання // Літ. Чернігів. – 2016. – № 1. – С. 60-68.
121. Я ЗАБЕРУ твоє життя : оповідання // Літ. Чернігів. – 2016. – № 4. – С. 54-58.
122. FLOW of Time. [На Снові]. Swan Wings [Лебедині крила] : новели / пер. англ. А. Євси // Remote SKY [Прозоре небо]. – Монреаль (Канада), 2016. – Вип. 5. – С. 348-355.

2017

123. ВЕЧІРНІЙ світ : оповідання // Отчий поріг. – 2017. – № 10 (жовт.). – С. 8.
124. МАНДРИ Мишка. Переляк від рудого kota : оповідання // Літ. Чернігів. – 2017. – № 2. – С. 76-83.
125. ПОДИХ причаєного вихору : оповідання // Гарт. – 2017. – 21 верес. – С. 10.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ СТАТТІ М. М. ТКАЧА

126. ВИЗНАЧЕНО лауреатів Чернігівської літературної премії ім. Л. Глібова за 2017 р. // Деснянська правда. – 2017. – 16 лют. – С. 5 ; Літ. Чернігів. – 2017. – № 1. – С. 184.

Ними стали: В. Фриз, П. Сорока, В. Сенцовський, С. Маринчик, А. Покришень, група акторів Черніг. обл. театру ляльок ім. О. Довженка на чолі із художнім керівником В. Гольцовим.

127. ВИЗНАЧЕНО лауреатів Чернігівської літературної премії ім. Л. Глібова за 2018 рік // Деснянська правда. – 2018. – 1 берез. – С. 2.

Лауреатами стали: О. Мамчич, О. Гончаренко, М. Будлянський, В. Гришин, О. Сенчик.

128. ВОНИ БУЛИ талановиті й мужні // Літ. Чернігів. – 2003. – № 3. – С. 3-8.

Передмова до добірки творів поетів-земляків, що загинули в роки Другої Світової війни.

129. «ГОРА високая...» нових лауреатів // Деснянська правда. – 2015. – 26 лют. – С. 5.

Лауреатами літ.-мистецької премії ім. Л. Глібова стали : О. Білоцвіт (поетеса, Австралія), М. Максимець (письменник, Чернівці), В. Божок (прозаїк, Корюківка), Т. Олійник (співачка, Чернівці).

130. ДО ЧИТАЧІВ журналу «Чернівці» // Літ. Чернівці.– 1993. – № 1.– С. 3-4 ; 1997. – № 11. – С. 3.

131. ЗА ПОКЛИКОМ душі : [розмова про історію створення літ. спілки «Чернівці» та часопису «Літературний Чернівці»] / спілкувався А. Соломко // Слово Просвіти. – 2006. – № 6 (лют.). – С. 8.

132. ЗВЕРНЕННЯ до громадськості Чернігова [з приводу утворення ініціативної групи для збору коштів на пам'ятник Леоніду Глібову] // Літ. Чернівці. – 2017. – № 1. – С. 185.

133. ЛАУРЕАТИ премії Глібова // Літ. Україна. – 2014. – 20 берез. – С. 3 ; Деснянська правда. – 2014. – 27 берез. – С. 7.

Лауреатами визнані : В. Михайленко (поетеса, Короп), І. Корсак (прозаїк, Луцьк), С. Павленко (журналіст, Чернівці), капела бандуристів ім. О. Вересая з Чернігова, М. Харді (фотожурналістка, Чернівці), І. Волосянкін (фотожурналіст, Ніжин).

134. ЛАУРЕАТИ літературної премії Леоніда Глібова // Порт-Фоліо : альманах. – Мельбурн (Австралія), 2018. – Вип. 254 (лют.). – С. 45.

Лауреатами стали: О. Мамчич, О. Гончаренко, М. Будлянський, В. Гришин, О. Сенчик.

135. «ЛІТЕРАТУРНИЙ Чернівці» дав багатьом письменникам путівку в літературне життя / спілкувався А. Соломко // Наше слово (Мена). – 2007. – 13 жовт. – С. 3.

136. ЛІТЕРАТУРНІ традиції нашого краю буде кому продовжувати / розмову вела Т. Винник // Літ. Україна. – 2011. – 17 листоп. – С. 5.

Перспективна літ. молодь Чернівщини.

137. ІМ'Я – життю окраса : тема номера [«Літературного Чернігова»] / інтерв'ю вела Н. Мірошниченко // Біла хата. – 2006. – 7 лип. – С. 6.

138. «МИ НЕ СТАВИМО за мету друкувати лише шедеври» / інтерв'ю вела В. Меркулова // Чернів. вісн. – 2002. – 12 верес. – С. 6.

М. М. Ткач розповів про творчий напрямок журн. «Літературний Чернівці».

139. НАЗВАНО лауреатів Чернівцівської обласної літературної премії імені Леоніда Глібова за 2012 рік // Літ. Чернівці. – 2012. – № 1. – С. 191-192.

Лауреатами стали: С. Дзюба (поет, Чернівці), В. Кузьменко (літературознавець, Київ), Н. Ткаченко (поетеса, Прилуки), В. Яковенко (фотохудожник, Прилуки), О. Шкурат (благодійник, Чернівці).

140. НАЗВАНО лауреатів Чернівцівської обласної літературної премії імені Леоніда Глібова за 2013 рік // Літ. Чернівці. – 2013. – № 1. – С. 171.

Відзначені І. Коцюбинський (директор Чернів. літ.-меморіального заповідника М. М. Коцюбинського), В. Слапчук (прозаїк, Луцьк), В. Савенок (журналіст, Чернівці), В. Буденний (поет, Чернівці), В. Коцур (хормейстер, Чернівці).

141. ОБНАДІЙЛИВИЙ початок // Просвіта.– 1997.– 20 верес. – С. 2.

М. М. Ткач розповідає про часопис «Літературний Чернівці».

142. 50 НОМЕРІВ часопису / записав В. Сапон // Літ. Чернівці. – 2010. – № 3. – С. 3-7 ; Деснянська правда. – 2010. – 15 лип. – С. 5 ; Літ. Україна. – 2010. – 11 листоп. – С. 3.

М. М. Ткач розповідає про історію «Літературного Чернігова», його внесок у літ.-мистецьке життя Придесення і майбутнє популярного часопису.

143. П'ЯТЬ років творчого неспокою // Літ. Чернігів. – 1997. – № 10. – С. 3-8.
До річниці утворення незалежної літ. спілки «Чернігів» та заснування журн. «Літературний Чернігів».
144. СВЯТКОВІ підсумки [року, що минув] та прогнози [на новий рік] // Сіверщина. – 2011. – 6 січ. – С. 3.
145. ТАК тримати! // Деснянська правда. – 2018. – 25 січ. – С. 5.
Публ. присвячена 180-й річниці з часу заснування газети «Деснянська правда».
146. ТВОРЧИСТЬ як потреба душі : [підсумки обл. літ. конкурсу серед вчителів «В сузір'ї муз»] // Літ. Чернігів – 2001. – №16. – С. 35-36.
147. ХТО цьогоріч отримає премію імені Л. Глібова // Деснянська правда. – 2016. – 18 лют. – С. 5.
148. ШЛЯХ у двадцять років // Покажчик змісту часопису «Літературний Чернігів» за 1992 – 2011 роки. – Чернігів, 2012. – С. 3-5 ; Літ. Чернігів. – 2012. – № 3. – С. 5-8.
Слово з нагоди 20-річчя заснування журналу.
149. ШЛЯХ у десять років : [передмова] // Літературна спілка «Чернігів» : біобібліогр. довід. – Чернігів, 2002. – С. 3-6 ; Літ. Чернігів. – 2002. – № 2. – С. 3-9.
150. ШЛЯХИ творчого неспокою : [10 років літ. спілці «Чернігів» та журналу «Літературний Чернігів»] // Гарт. – 2002. – 22 серп. – С. 3.
151. ЯК ПЕРЕДМОВА до добірки віршів ніжинських поетів // Літ. Чернігів. – 1995. – № 7. – С. 33-34.

ПЕРСОНАЛІЇ

152. ЛІТЕРАТУРНИЙ лицар і творець різножанрових романів : до 80-річчя від дня народження Олексія Брика // Деснянська правда. – 2015. – 21 трав. – С. 7 ; Літ. Чернігів. – 2015. – № 2. – С. 156-159.
О. Г. Брик (15.05.1935) – відомий укр. прозаїк. Живе у Чернігові.
153. ВЕЛИКИЙ ювілей Великого Українця [Миколи Гоголя в Ніжин. держ. ун-ті ім. М. В. Гоголя] // Літ. Чернігів. – 2009. – № 2. – С. 5-13.
154. СВІТЛО душі української : [творчість поета з Мелітополя О. Гончаренка] // Літ. Чернігів. – 2007. – № 2. – С. 40-45.
155. ПОЕТ доброти і мудрості : спогади [про О. П. Довгого (8.08.1929-7.10.2017) – укр. поета, уродженця с. Городище Менського р-ну] // Літ. Чернігів. – 2018. – № 2. – С. 133-137.
156. ПЕТРУШИНСЬКИЙ чарівник слова : (до 70-річчя від дня народження Володимира Дрозда) // Літ. Чернігів. – 2009. – № 3. – С. 157-160.
157. З КОГОРТИ шестидесятників : (до 75-річчя від дня народження Володимира Дрозда) // Літ. Чернігів. – 2014. – № 3. – С. 175-180 ; Деснянська правда. – 2014. – 9 жовт. – С. 7.
В. Г. Дрозд (25.08.1939-23.10.2003) – укр. прозаїк, перший редактор журналу «Київ», лауреат Державної премії ім. Т. Г. Шевченка. Народився в с. Петрушин Чернігівського р-ну.
158. ВІН МАВ дар Божий : до 60-річчя від дня народження Володимира Кезлі // Гарт.– 1997. – 31 січ. ; Сіверщина. – 2007. – 2 лют. – С. 13.
159. СОЛОДКИЙ вітер з Родощі... : до 65-річчя від дня народження В. Кезлі // Літ. Чернігів. – 2002. – № 1. – С. 133-137.
В. В. Кезля (6.02.1937-1984) – укр. прозаїк. Народився, жив і працював у с. Сибереж Ріпкинського р-ну.
160. ВІДЛУННЯ душі : [передмова до зб. поезій Божени Коваленко з Австралії] // Літ. Чернігів. – 1993. – № 1. – С. 17.
161. БАЧУ його сонцесяйного // Завжди з нами : спогади про Юлія Коцюбинського. – Ніжин, 2004. – С.130-133.

162. БАЧУ його сонцесяйного : (спогади) // Коцюбинський Ю. Р. Шрами на серці : (спогади) / Юлій Коцюбинський. – Чернігів, 2016. – С. 272-276.
163. ЖИТТЯ прожити – не поле перейти : [передмова до уривку з док. повісті Ю. Коцюбинського «Чорний Яр»] // Літ. Чернігів. – 2000. – № 15. – С. 81.
164. ВІД ЗАМРІЯНОЇ Снові до широкого Дніпра : Володимирі Кузьменку – 60! : [літ. нарис] // Літ. Чернігів. – 2018. – № 1. – С. 3-11.
165. СЛУЖІННЯ людям і науці : [вступ. ст.] // Кузьменко Володимир Іванович : (біобібліогр. покажч.). – Чернігів, 2008. – С. 3-5.
166. СЛУЖІННЯ людям і науці : (до 50-річчя від дня народження В. Кузьменка) // Літ. Чернігів. – 2008. – № 1. – С. 126-132.
- В. І. Кузьменко (26.04.1958) – літературознавець, літ. критик, доктор філолог. наук, професор, завідувач кафедри романо-германської філології Нац. академії СБУ. Народився в с. Макишин Городнянського р-ну.
167. ТРИТОМНЕ видання з літературознавства від Володимира Кузьменка : на здобуття літературної премії імені Михайла Коцюбинського // Деснянська правда. – 2018. – 12 лип. – С. 5.
168. ПОЕТОМ був і педагогом : до 70-річчя від дня народження Д. Куровського // Черніг. вісн. – 1992. – 2 жовт. – С. 6.
- Д. М. Куровський (10.10.1922-1988) – укр. поет, журналіст, вчитель. Лауреат обл. премії ім. Б. Грінченка. Народився в с. Мала Загорівка Борзнянського р-ну.
169. НЕХАЙ то – сон, але такий солодкий : [передмова] // Ланська Л. Танець на лезі : [поезія] / Ліна Ланська. – Житомир, 2017. – С. 3-4 ; Літ. Чернігів. – 2017. – № 1. – С. 66-67.
170. ТВОРИ з гущі життя : (слово про творчість Віталія Леуса) : [до 60-річчя прозаїка з Чернігова] // Літ. Чернігів. – 2006. – № 3. – С. 181-183.
171. МИТЕЦЬ рідкісного таланту [художник В. Г. Лук'янець (12.05.1938-25.07.1994) – уродженець с. Олишівка Чернігівського р-ну] // Літ. Чернігів. – 1994. – № 5. – С. 129-131.
172. ДАНИЛО Мороз – поет і драматург : до 160-річчя від дня народження письменника // Просвіта. – 2001. – 12 жовт. – С. 2.
173. ПИСЬМЕННИК шевченківської доби // Просвіта. – 1996. – 12 жовт. – С. 2.
- Д. К. Мороз (23.08.1841-1894) – поет і драматург, ім'я якого довгий час було призабуто, уродженець с. Сахнівка Менського р-ну.
174. ДУХОВНІ рубежі: вчений, педагог і поет : [до 70-річчя від дня народження П. О. Руденка] // Літ. Чернігів. – 2005. – №1. – С. 131-132.
175. УСЛІД за мрією: [передмова] // Руденко П. Мандри по затутешню / Петро Руденко. – Чернігів, 2003. – С. 5-8.
- П. О. Руденко (8.01.1935-20.09.2006) – засл. працівник нар. освіти, кандидат техн. наук, професор Черніг. держ. ін-ту економіки і управління, член літ. спілки «Чернігів».
176. ПОЕТ і літописець отчого краю : (до 60-річчя від дня народження Володимира Сапона) // Літ. Чернігів. – 2011. – № 3. – С. 17-19.
177. «РАЙСЬКІ птиці» відлітають восени : пам'яті Володимира Сапона // Укр. літ. газ. (Київ). – 2017. – 3 листоп. – С. 12 ; Деснянська правда. – 2017. – 9 листоп. – С. 8 ; Літ. Чернігів. – 2017. – № 4. – С. 169-174.
- Ст. написано до сороковин від дня смерті відомого черніг. журналіста, поета і краєзнавця В. М. Сапона (20.07.1951-3.10.2017).
178. «НА ДУХОВНІЙ ниві Анатолія Соломка – і хліб, і пісня, і історія» // Черніг. вісн. – 2001. – 24 трав. – С. 4.
179. ОРАЧ на ниві Духовній : до 65-річчя від дня народження А. Соломка // Молодь України. – 2001. – 25 трав. – С. 3.

180. ТРИУМФ і трагедія : [передмова до опубл. уривків іст. роману А. Соломка «Перстень Єзуїта»] // Літ. Чернігів. – 2000. – № 14. – С. 23-24 ; Пам'ять століть. – 2001. – № 1. – С. 93.

А. М. Соломка (20.05.1936-18.09.2015) – прозаїк, гуморист. Жив у Мені.

181. ДЕСЬ на дні мого серця // Наш Тичина : вірші, роздуми про творчість великого поета. – Чернігів, 2011. – С. 89-92 ; Літ. Чернігів. – 2011. – № 1. – С. 3-5.

Роздуми про особистість і поезію П. Г. Тичини.

182. СВІТЛО Джоконди : [до висунення М. Холодного на здобуття Нац. премії України імені Тараса Шевченка] // Черніг. відом. – 2000. – 11 лют. – С. 5.

М. К. Холодний (30.07.1939-2006) – укр. поет, лауреат низки престижних літ. премій, член Міжнар. асоціації українців. Народився в с. Карильське Коропського р-ну. Жив у м. Остер Козелецького р-ну.

183. ЗАСЛАННЯМ гартований гімн // Просвіта. – 1996. – 24 серп. – С. 2.

До перебування видатного укр. етнографа та фольклориста П. П. Чубинського (27.01.1839-1884) на засланні в Архангельську. Життям і діяльністю був пов'язаний з Черніговом і Чернігівщиною.

184. «Я ВІЛЬНО і чисто несу свою душу» : [аналіз поезії М. Шевченка] // Сіверян. літопис. – 1999. – № 3. – С. 149-155.

185. ЧИ БУЛА спроба поліції заарештувати Т. Шевченка у Бігачі? // Чернігівська Шевченкіана : [поезія, проза, публіцистика]. – Чернігів, 2015. – С. 381-386 ; Літ. Чернігів. – 2014. – № 1. – С. 135-140.

186. ДУХОВНІ обрії Митця : [слово про творчість засл. художника України А. Н. Шкурка з Чернігова] // Літ. Чернігів. – 2004. – № 4. – С. 151-153.

РЕЦЕНЗІЇ М. М. ТКАЧА

187. СВІТЛО душі української : [рец. на збірку мелітопольського поета О. Гончаренка «Собор одкровень»] // Сіверян. літопис. – 2007. – № 5. – С. 175-179.

188. СЛОВО про українську Беатріче [рец. на кн. Л. І. Зеленської «Ганна Барвінок»] // Черніг. відом. – 2001. – 12 жовт. – С. 7 ; Пам'ять століть. – 2001. – № 6. – С. 5 ; Книжник – review. – 2002. – 28 січ. – С. 4.

189. НАВЧАЛЬНИЙ посібник для вчителів та учнів [В. І. Кузьменка «Словник літературознавчих термінів»] // Сіверян. літопис. – 1997. – № 6. – С. 149-150.

190. ПИСЬМЕННИЦЬКУ епістолярію – на наукову основу : [до виходу наук. праці В. І. Кузьменка «Письменницький епістолярій в українському літературному процесі 20-50 років ХХ ст.»] // Черніг. відом. – 1999. – 9 квіт. – С. 5.

191. ПРИЄМНА новина у царині українського освітянства // Літ. Чернігів. – 2010. – № 3. – С. 195-196.

Рец. на навч. посібник «Історія зарубіжної літератури ХХ століття» за ред. професора В. І. Кузьменка.

192. «СЛОВНИК літературознавчих термінів» – без ідеологічної заангажованості // Літ. Чернігів. – 1997 – № 11. – С. 121 – 123.

193. ТРИТОМНИЙ посібник з літератури від Володимира Кузьменка // Літ. Чернігів. – 2014. – № 4. – С. 165-166.

Рец. на посіб. «Історія української літератури ХХ-поч. ХХІ ст.» за ред. професора В. Кузьменка.

194. ПОЕЗІЯ, як саме життя : [рец. на зб. черніг. поета М. Лелюка «Кружина»] // Літ. Чернігів. – 2008. – № 4. – С. 181-182.

195. ТВОРИ, що житимуть довго : [рец. на повість А. Лопати «Кара Перуна»] // Літ. Чернігів. – 2009. – № 2. – С. 186-188.

196. «СУЧА дочка» як дзеркало радянської доби : [рец. на роман черніг. прозаїка В. Мастерової «Суча дочка»] // Літ. Чернігів. – 2006. – № 1. – С. 178-183 ; Сіверян. літопис. – 2006. – № 2. – С. 121.

197. ЯК ДЗЕРКАЛО минулої доби // Деснянська правда. – 2007. – 27 січ. – С. 3 ; Літ. Україна. – 2007. – 15 лют. – С. 7.

З нагоди висунення роману В. Мастерової «Суча дочка» на здобуття Нац. премії України імені Тараса Шевченка.

198. ЗАДУМ вартий уваги : [про твір С. Неймовірного «Буквар з української історії у віршах»] // Літ. Чернігів. – 1998. – № 12. – С. 75-76.

199. ПАМ'ЯТАЙМО про це : [рец. на серію кн. «Пам'ять народу неубієнна» про голодомор на Чернігівщині 1932-1933 рр.] // Літ. Чернігів. – 2003. – № 4. – С. 157-161.

200. ПОЕЗІЯ, що заряджає духом і вірою : слово про Людмилу Ромен // Ярмарок (Суми). – 2008. – 31 січ.

Рец. на кн. віршів поетеси з Сум Л. Ромен «Грім».

201. ТАКА поетична назва // Літ. Чернігів. – 2017. – № 1. – С. 168.

Коротка рец. на кн. В. Сапона «Чубарейко небо оре».

202. НЕ ЗАБУДЕМО... // Київ. – 1999. – № 11-12. – С. 137-138.

203. ПОЛИВАЙТЕ квіти // Сіверян. літопис. – 1998. – № 4. – С. 128-129.

Дві рец. на кн. А. Соломка «Не забудьте полити квіти».

204. ПАРАЛЕЛІ на зламі століть : [рец. на роман А. Соломка «Крутозлам»] // Літ. Чернігів. – 2006. – № 2. – С. 167-170.

205. ЛЕГЕНДА про наше сьогодні : [рец. на роман А. Соломка «Смерть шакалів»] // Літ. Чернігів. – 2008. – № 3. – С. 175-178.

206. СЕМИПАЛАТИНСЬКИЙ армагедон : [рец. на кн. П. Сороки «Карагач над полігоном»] // Літ. Чернігів. – 2011. – № 2. – С. 182-185.

П. І. Сорока (6.01.1956) – укр. письменник, літературознавець, редактор, видавець, кандидат філолог. наук, секретар Тернопільської організації НСПУ.

207. НАДАЮ перевагу національній ідеології : [роздуми над новелою письменниці із Дніпропетровська Лесі Степовички «Свято солодкої лободи»] // Літ. Україна. – 2010. – 14 січ. – С. 2.

208. УНІКАЛЬНА хрестоматія // Літ. Чернігів. – 2011. – № 4. – С. 152-153.

Рец. на хрестоматію «Українська книга для дітей» (К., 2011), де представлена творчість чернігівців В. Струтинського, М. Ткача, С. Дзюби.

СТАТТІ М. М. ТКАЧА КРАЄЗНАВЧОЇ ТЕМАТИКИ

209. ВІДДАВАЛИСЯ українській справі сповна : до 20-річчя утворення в Чернігові Товариства Української мови ім. Т. Шевченка («Просвіта») // Літ. Чернігів. – 2009. – № 1. – С. 118-124 ; Біла хата. – 2009. – 15 січ. – С. 3.

210. ВОНИ БУЛИ талановиті й мужні : до 60-річчя визволення Чернігівщини від німецько-фашистських окупантів // Літ. Чернігів. – 2003. – № 3. – С. 3-8.

Черніг. письменники на війні 1941-1945 рр.

211. ЖИТТЯ в любові до рідного краю : [П. В. Пришиба та його мемуари «Моє життя»] // Деснянська правда. – 2015. – 27 серп. – С. 8.

212. КНИГУ [спогадів Павла Пришиби «Моє життя»] читають на Чернігівщині // Свобода (США). – 2015. – 18 верес.

213. НАРОДНІ скарби Чернігівщини // Просвіта-92. – Чернігів, 1992. – С. 7-11.

214. ПОВЕРНЕННЯ на рідну землю назавжди [П. В. Пришиби через його спогади] // Літ. Чернігів. – 2013. – № 3-4. – С. 162.

215. СІЛЬСЬКІ турботи : [роздуми про с. Красносільське Борзнянського р-ну і людей, які там мешкають] // Комсомольський гарт. – 1986. – 30 січ., 6 лют., 8 лют., 11 лют.

216. УКРАЇНЕЦЬ за океаном // Літ. Чернігів. – 2012. – № 4. – С. 132-136.

Політ. емігрант із США П. В. Пришиба (1909-1997), уродженець с. Чемер Козелецького р-ну, та його спогади, що надійшли до «Літературного Чернігова».

217. ХОЛОДНЕ плесо ставка : [нарис про с. Красносільське Борзнянського р-ну] // Вітчизна. – 1986. – № 10. – С. 150-157.

218. ЧОМУ місто назвали Ніжином, а село Ладинкою // Деснянська правда. – 2005. – 13 жовт. – С. 4.
219. ШАНА Кобзарю // Просвіта. – 1999. – 2 берез. – С. 3.
Виставка картин у Черніг. художньому музеї, присвячена Т. Г. Шевченку.

ДО БІОГРАФІЇ М. М. ТКАЧА

220. ТКАЧ М. Від пензля до пера : [прозаїк розповідає про те, як став художником і письменником] / Михась Ткач // Деснянська правда. – 2016. – 28 лип. – С. 7.
221. ТКАЧ М. Дерево роду : [роздуми письменника] / Михась Ткач // Дошк. виховання. – 1994. – № 2. – С. 24-25.
222. ТКАЧ М. Іншим разом... / Михась Ткач // Черніг. вісн. – 1997. – 19 верес. – С. 3.

* * *

223. БРИК О. Брати Михайло та Микола Ткачі / Олексій Брик // На крилах Пегаса : мемуари. – Чернігів, 2015. – С. 96-99.

224. БРИК О. Місія Майстра / Олексій Брик // Літ. Чернігів. – 2007. – № 3. – С. 138-140 ; Січеслав. – 2007. – № 3. – С. 148 ; Склянка часу. – 2007. – № 43. – С. 112-113 ; Сіверян. літопис. – 2007. – № 5. – С. 116-118.

225. БРИК О. Світочі Сіверянської землі : брати Михайло та Микола Ткачі / Олексій Брик // Деснянська правда. – 2015. – 9 квіт. – С. 7.

Нарис про творчість відомих письменників М. М. Ткача (19.09.1937) і М. М. Ткача (4.01.1942), уродженців с. Ленінівка (Сахнівка) Менського р-ну.

226. І ОРАВ, і теслював, і будував... // Одкровення в кафе «Пегас» : письменники про себе. Анекдоти. Кулінарні рецепти. – Київ, 2010. – С. 383-386.

М. М. Ткач – про себе, свій шлях в літературу.

227. КАЛІБАБА Д. Відомі діячі культури, науки, політики Чернігівщини / Дмитро Калібаба. – Чернігів, 1998. – 256 с.

С. 222 : Ткач Михась (Михайло) Михайлович.

228. КОВАЛЕЦЬ Я. Я визріваю із його письма, або росте в Україні антонівка / Яків Ковалець // Літ. Чернігів. – 2017. – № 3. – С. 50-53.

Роздуми про життя і творчість Михася Ткача.

229. ОСТАШКО І. Письменництво – це моє життя / Ірина Осташко // Голос Чернігівщини. – 2017. – 12 жовт. – С. 7.

230. САПОН В. В золотій осені, у колі друзів [відсвяткував свій 70-річний ювілей М. М. Ткач] / Володимир Сапон // Деснянська правда. – 2007. – 4 жовт. – С. 8.

231. САПОН В. Співець поліського села / Володимир Сапон // Літ. Чернігів. – 2017. – № 3. – С. 7-15.

Бесіда з нагоди 80-річчя письменника.

232. ТЕРЕЩЕНКО В. В гостях – як удома : (літ. свято на Менщині) / Валентина Терещенко // Літ. Чернігів. – 2012. – № 4. – С. 190-193.

Творча зустріч із письменниками-земляками – братами Михасем та Миколою Ткачами, яка відбулася у Менській ЦРБ.

233. ТКАЧ Микола Михайлович : біобібліогр. покажч. до 75-річчя від дня народження / уклад. : О. О. Скаченко, О. Ф. Омеляненко-Набіуліна ; редкол. : М. М. Поплавський, Ю. І. Горбань, Л. А. Рибка та ін. – Київ : видавн. Центр КНУКіМ, 2017. – 209 с. : іл. – (сер. : «Вчені КНУКіМ» ; вип. 4).

М. М. Ткач (4.01.1942) – укр. поет і етнолог, кандидат іст. наук, професор, уродженець с. Сахнівка Менського р-ну, брат Михася Ткача. У посібнику вміщено матеріали і про нього.

234. ХТО Є ХТО в чернігівських мас-медіа : (біогр. довідки журналістів). – Чернігів : ДКП РВВ, 2001. – 99 с.

С. 85 : М. М. Ткач.

235. ЧЕПУРНИЙ В. Гречаниками з салом / Василь Чепурний // Сіверщина. – 2012. – 15 листоп. – С. 4.

Йдеться про вшанування на Менщині братів Михася та Миколи Ткачів.

236. ШКВАРЧУК В. Дорога до хлібороба / Володимир Шкварчук // Комсомольський гарт. – 1988. – 11 берез. – С. 4.

237. ШКВАРЧУК В. Зачарований селом / Володимир Шкварчук // Сіверщина. – 1997. – 20 верес. – С. 5.

ЛІТЕРАТУРА ПРО ТВОРЧІСТЬ М. М. ТКАЧА

238. АВДЄЄНКО В. Двадцять років змагань / Валентин Авдєєнко // Отчий поріг. – 2012. – № 11 (листоп.). – С. 4.

До 75-річчя від дня народження М. Ткача та 20-річчя заснування журналу «Літературний Чернігів».

239. АНТОЛОГІЯ творів лауреатів премії імені М. Коцюбинського. Проза / упоряд. : Н. Коцюбинська, О. Єрмоленко ; ред. і авт. передм. Г. Арсенич-Баран ; відп. за вип. І. Коцюбинський. – Чернігів : Десна, 2016. – 594 с.

С. 9 : Про творчість М. Ткача.

240. АНТОНЕНКО П. До 75-річчя Михася Ткача / Петро Антоненко // Світ (Київ). – 2012. – 29 верес.

241. БОЖОК В. Грані яскраві таланту / Віктор Божок // Літ. Чернігів. – 2017. – № 3. – С. 43-49.

242. БРАГИНЕЦЬ С. Золоті слова Михася Ткача / Світлана Брагинець // Деснянська правда. – 2015. – 8 січ. – С. 8.

Кн. прозаїка, наявні у фондах Черніг. міської бібліотеки ім. М. Коцюбинського.

243. БРАГИНЕЦЬ С. Третя книжка сеньйори Людмили [Шутько] / Світлана Брагинець // Деснянська правда. – 2017. – 23 берез. – С. 7.

В ст. згадується про виставу «Ласий ведмідь і Кракатунчик», яка була поставлена в Черніг. обл. ляльковому театрі ім. О. Довженка за мотивами творів М. Ткача та С. Дзюби.

244. БРИК О. Духовний світоч Сіверського краю : (до виходу 40-го номера журналу «Літературний Чернігів») / Олексій Брик // Літ. Чернігів. – 2007. – № 4. – С. 188-190.

245. БРИК О. Майстер ліричної прози : Михасю Ткачу – 75 / Олексій Брик // Деснянська правда. – 2012. – 20 верес. – С. 12.

246. БРУСНЕВИЧ Я. В одном литературном городе / Ярослав Брусневич // Склянка часу. – 2010. – № 53. – С. 133-134.

247. ВІД любові до болю. Творчий портрет Михася Ткача : літературозн. нариси, критич. ст., рец. / упоряд. В. Сапон. – Чернігів : Десна Поліграф, 2013. – 224 с.

248. ВІТАЄМО лауреата! // Гарт. – 2016. – 7 квіт. – С. 10.

Ред. газ. «Гарт» щиро вітає черніг. прозаїка М.Ткача з присвоєнням йому Держ. літ. премії ім. О. Гончара за кн. оповідань і новел «Хочеться грози».

249. ВІТАЛІЙ Миколайович Леус : біобібліогр. покажч. / Черніг. ОУНБ ім. В. Г. Короленка ; [уклад. : Н. В. Романчук ; вступ. ст. С. В. Дзюба]. – Чернігів : ОУНБ ім. В. Г. Короленка, 2017. – 67 с. – (Письменники – наші земляки).

С. 30, 34, 48, 54-55, 56 : М. Ткач.

250. ГАРАЧКОВСКАЯ О. Образный мир сказки Михася Ткача «Веселый Штанько» / Оксана Гарачковская // Молодежь и наука : реальность и будущее : материалы 2-ой Междунар. науч.-практ. конф. – Невинномысск, 2009. – Т. 4. Филолог. науки. – С. 87-89.

251. ГАРАЧКОВСЬКА О. Герої книг Михася Ткача / Оксана Гарачковська // Історія української літератури ХХ початку ХХІ ст. / за ред. В. І. Кузьменка. – Київ, 2014. – Т. 2. – С. 389-394.

252. ГАРАЧКОВСЬКА О. Образний світ казок Михася Ткача / Оксана Гарачковська // Дивосвіт української літературної казки другої половини ХХ ст. – Київ, 2014. – С. 162-176.

253. ГАРАЧКОВСЬКА О. Природнича тематика крізь призму ліричної мініатюри у творчості В. Чухліба та М. Ткача / Оксана Гарачковська // Актуальні проблеми слов'язнавства : зб. наук. праць. – Київ, 2004. – С. 126-128.

254. ГОНЧАРЕНКО О. Багряні громи сіверського волхва-народовольця : [Михась Ткач як Майстер Ліричного Буття] / Олег Гончаренко // Літ. Чернігів. – 2017. – № 3. – С. 23-29 ; Деснянська правда. – 2017. – 21 верес. – С. 8.

255. ГОНЧАРЕНКО О. На честь Нобелівського лауреата / Олег Гончаренко // Деснянська правда. – 2017. – 14 верес. – С. 8.

Письменники – переможці Міжнар. літ. конкурсу імені де Рішельє і ті, хто отримав премію «Діамантовий Дюк». Серед них і М. Ткач.

256. ГОРТАЮЧИ журнали : Літературний Чернігів. – 2013. – № 3-4 // Літ. Україна. – 2014. – № 8 (лют.). – С. 8.

Про оповідання М. Ткача у цьому числі.

257. ГОРТАЮЧИ журнали : Літературний Чернігів. – 2014. – № 1 // Літ. Україна. – 2014. – 31 лип. – С. 9.

Інформ. про авторів і твори, надруковані в часопису, зокрема і Михася Ткача.

258. ГОРТАЮЧИ журнали : Літературний Чернігів. – 2014. – № 4 // Літ. Україна. – 2015. – № 6 (лют.). – С. 9.

Про оповідання М. Ткача у цьому числі журналу.

259. ГОРТАЮЧИ журнали : Літературний Чернігів. – 2015. – № 2 // Літ. Україна. – 2015. – 27 жовт. – С. 16.

Про оповідання М. Ткача у цьому числі журналу.

260. ГОРТАЮЧИ журнали : Літературний Чернігів. – 2015. – № 3 // Літ. Україна. – 2015. – 12 листоп. – С. 16.

Про оповідання М. Ткача у цьому числі журналу.

261. ДЕМ'ЯНЧУК В. Три письменники з одного гнізда / Василь Дем'янчук // Деснянська правда. – 2014. – 20 берез. – С. 7.

Михайло та Микола Ткачі і В. Сапон – переможці у конкурсі «Краща книга року».

262. ДЗЮБА С. Зоряний час Михася Ткача / Сергій Дзюба // Черніг. відом. – 1997. – 26 верес. – С. 5.

263. ДЗЮБА С. Нагороджені медаллю О. Довженка / Сергій Дзюба // Деснянська правда. – 2017. – 12 січ. – С. 2.

Серед нагороджених і М. Ткач.

264. ІВАНОВ Д. [Михась Ткач у літературі – не новачок] / Дмитро Іванов // Комсомольський гарт. – 1989. – 11 берез. – С. 9.

265. ІСТОРІЯ української літератури ХХ ст. : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / за ред. В. І. Кузьменка. – Київ : КСУ, 2007. – 376 с.

С. 351-353 : М. М. Ткач.

266. КАЧКАН В. З когорти сонцепоклонників / Василь Качкан // Віщі знаки думки, серця і руки : антологія укр. автографа. – Львів ; Івано-Франківськ ; Коломия, 2010. – С. 622-634.

267. КВІТНИЦЬКИЙ С. Антологія добра / Сергій Квітницький // Деснянська правда. – 2017. – 30 берез. – С. 8.

Про кн. прозових творів лауреатів премії ім. М. Коцюбинського, до якої увійшли твори М. Ткача.

268. КНИЖКОВА ятка // Літ. Україна. – 2014. – 20 берез. – С. 12.

Про бібліогр. покажч. «Михась (Михайло) Михайлович Ткач», виданий Черніг. ОУНБ ім. В. Г. Короленка.

269. КНИЖКОВА ятка : [інформ. про вихід у Чернігові книги М. Ткача «Хочеться грози»] // Літ. Україна. – 2015. – 16 квіт. – С. 15.

270. КОВАЛЕЦЬ Я. Головному редактору журналу «Літературний Чернігів» Михасю Ткачу, редакційній колегії, авторам на 10-річчя журналу : [вірш] / Яків Ковалець // Літ. Чернігів. – 2002. – № 2. – С. 9.

271. КОВАЛЕЦЬ Я. Михасю Ткачу – 75! : (творчість письменника в контексті укр. літ.) / Яків Ковалець // Деснянка вільна (Чернігів). – 2012. – 20 верес. – С. 12.

272. КОВАЛЕЦЬ Я. Правда художнього слова : М. Ткачу – 65 / Яків Ковалець // Черніг. відом. – 2002. – 11 жовт. – С. 8 ; Літ. Чернігів. – 2002. – № 3-4. – С. 155-160.

273. КОРДИК С. «Сад мій і Україна – ровесники, але сад родить, а в державі негарзди», – говорить 70-річний письменник Михась Ткач / Сергій Кордик // Сіверщина. – 2007. – 21 верес. – С. 12.

М. Ткач про життя та творчість.

274. КУЗЬМЕНКО В. Добротворець : (на пошану 80-річчя Михася Ткача) / Володимир Кузьменко // Сіверян. літопис. – 2017. – № 6. – С. 178-183.

275. КУЗЬМЕНКО В. Добротворець [Електронний ресурс] / Володимир Кузьменко // Svoboda Fm. – 2017. – 10 жовт. – Режим доступу: svoboda.fm/culture/literature/254851.html

276. КУЗЬМЕНКО В. З любові і болю : [вступ. слово] / Володимир Кузьменко // Ткач М. Відлуння душі / М. Ткач. – Чернігів, 1999. – С. 3-4.

277. КУЗЬМЕНКО В. Інтертекстуальне поле малої прози Михася Ткача / Володимир Кузьменко // Вісн. Київ. славістичного ун-ту. – Київ, 2007. – Вип. 36. – С. 5-29.

278. КУЗЬМЕНКО В. Література – його покликання і життя : Михасю Ткачу – 75! / Володимир Кузьменко // Літ. Чернігів. – 2012. – № 3. – С. 75-81.

279. КУЗЬМЕНКО В. Оповідати без марнослів'я найкраще деталями / Володимир Кузьменко // Толока : зб. худож. творів письменників Чернігівщини. – Чернігів, 2012. – С.180-191 ; Літ. Чернігів. – 2010. – № 2. – С. 131-139.

280. КУЗЬМЕНКО В. Особистість : (Михасю Ткачу 75!) / Володимир Кузьменко // Наук. зап. Тернопільського нац. ун-ту ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2012. – № 36. – С. 310-313. – (сер.: «Літературознавство»).

281. КУЗЬМЕНКО В. Приборкувач громовиць : [творчий портрет прозаїка] / Володимир Кузьменко // Літ. Чернігів. – 2017. – № 3. – С. 16-22.

282. КУЗЬМЕНКО В. Світ правди й краси : до 70-річчя від дня народження М. Ткача : літ.-крит. нарис / Володимир Кузьменко. – Київ : КСУ, 2007. – 95 с. : іл.

283. КУЗЬМЕНКО В. Світ правди й краси : до 70-річчя від дня народження М. Ткача : літ.-крит. нарис / Володимир Кузьменко // Хортиця (Запоріжжя). – 2008. – № 1. – С. 68-75.

284. КУЗЬМЕНКО В. Світ правди й краси Михася Ткача : літ.-крит. нарис / Володимир Кузьменко // Кузьменко В. У всесвіті слова : літ.-крит. студії. – Київ, 2018. – С. 487-529.

285. КУЗЬМЕНКО В. Світле диво / Володимир Кузьменко // Деснянська правда. – 1997. – 2 верес. – С. 8.

286. КУЗЬМЕНКО В. Сіверянські джерела «малої» прози Михася Ткача / Володимир Кузьменко // Сіверян. літопис. – 1996. – № 4. – С. 127-131.

287. КУЗЬМЕНКО В. І. Словник літературознавчих термінів : навч. посіб. / Володимир Кузьменко. – Київ : Укр. письменник, 1997. – 230 с. С. 16-17 : М. М. Ткач.

288. КУЗЬМЕНКО В. Ткачева крапля в океані прози : (до 65-річчя від дня народження письменника) // Науковий збірник на пошану професора Володимира Качкана. – Івано-Франківськ, 2006. – С. 215 ; Сіверян. літопис. – 2002. – № 5. – С. 109-111 ; Ліхтарик. – 2003. – 1 жовт. – С. 4.

289. КУЗЬМЕНКО В. Творчість Михайла Ткача в рецепції критиків і літературознавців / Володимир Кузьменко // Літ. Чернігів. – 2014. – № 2. – С. 155-158 ; Укр. інформ. простір. – Київ, 2014. – Число 3. – С. 48-51 ; Слово і час. – 2015. – № 3. – С. 118-121 ; Кузьменко В. У всесвіті слова : літ.-крит. студії. – Київ, 2018. – С. 487-529.

290. КУЗЬМЕНКО В. Творчість Михася Ткача на сторінках сучасної української періодики та окремих видань / Володимир Кузьменко // Журналістика. Філологія. Медіаосвіта : зб. наук. праць / Полтавський нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2014. – С. 97–100.

291. КУЗЬМЕНКО В. У всесвіті слова : літ.-крит. студії / Володимир Кузьменко. – Київ : Альфа-М, 2018. – 684 с. : фото.

С. 487-529, 615, 616-619, 622, 632-634, 646-649, 649-652 : М. М. Ткач.

292. КУЗЬМЕНКО В. Урбаністичні мотиви у творчості Михася Ткача / Володимир Кузьменко // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. – 2013. – № 2. – Ч. 1. – С. 140-146. – (сер.: «Філолог. науки»).

293. КУЗЬМЕНКО В. Художні здобутки прози. Михась Ткач / Володимир Кузьменко // Історія української літератури ХХ початку ХХІ ст. / за ред. В. І. Кузьменка. – Київ, 2017. – Т. 3. – С. 187-193.

294. КУЗЬМУК А. Зразки справжньої літератури : [кн. відзначені на конкурсі «Книга року», серед яких «Від любові до болю. Портрет Михася Ткача»] / Андрій Кузьмук // Гарт. – 2014. – 17 квіт. – С. 5.

295. КУХАРУК Р. Пластика світлої прози : [до 20-річчя виходу першої книги Михася Ткача «Сонячний полудень»] / Роман Кухарук // Літ. Чернігів. – 1999. – № 13. – С. 87-92 ; Гарт. – 1999. – 24 верес. – С. 14.

296. КУЦЕНКО П. Сповідь щирої душі : Михасю Ткачу – 60 / Петро Куценко // Деснянська правда. – 1997. – 18 верес. – С. 7.

297. ЛАУРЕАТИ Чернігівської обласної премії імені Михайла Коцюбинського (1992-2011) : біогр. довід. / редкол. : В. М. Тканко (голова) та ін. – Чернігів : Десна Поліграф, 2011. – 111 с. : іл.

С. 68-69 : Про М. М. Ткача.

298. ЛАУРЕАТИВ [літературної премії ім. М. Коцюбинського] названо // Деснянська правда. – 2005. – 13 жовт. – С. 4.

Серед них – М. М. Ткач.

299. ЛЕЛЮК М. На долю щасливу : (до 70-річчя від дня народження Михася Ткача) / Микола Лелюк // Літ. Чернігів. – 2007. – № 3. – С. 150-152.

300. ЛЕУС В. Почесні нагороди [отримала група чернігівських письменників, серед яких М. М. Ткач отримав премію ім. О. Гончара] / Віталій Леус // Деснянська правда. – 2016. – 28 квіт. – С. 8.

301. ЛІТЕРАТУРНІ ювілеї Чернігівщини : Михась Ткач, Іван Просяник, Василь Буденний // Світ-інфо. – 2017. – 5 жовт. – С. 15.

302. МИКОЛАЄНКО В. Новий журнал «Літературний Чернігів» (№ 4, 2016 р.) / Володимир Миколаєнко // Деснянська правда. – 2017. – 26 січ. – С. 7.

Інформ. про надруковані в цьому числі оповідання М. М. Ткача «Мелодія обірваної струни» і рец. на кн. П. Пришиби «Моє життя».

303. МИКОЛАЄНКО В. Що нового в журналі «Літературний Чернігів» / Володимир Миколаєнко // Деснянська правда. – 2016. – 20 жовт. – С. 7.

Про оповідання М. М. Ткача у цьому числі.

304. МИКОЛАЄНКО В. Шевченківський «Літературний Чернігів» / Володимир Миколаєнко // Деснянська правда. – 2014. – 3 лип. – С. 7.

Про авторів і твори, надруковані у часописі, зокрема і Михася Ткача.

305. МИХАЙЛО Михайлович Ткач : реком. покажч. / Черніг. ОУНБ ім. В. Г. Короленка ; склад. Л. Студьонова ; вступ. ст. В. Кузьменко ; відп. за вип. П. Грищенко. – Чернігів, 2002. – 20 с.

306. МИХАСЬ (Михайло) Михайлович Ткач : бібліогр. покажч. / Черніг. ОУНБ ім. В. Г. Короленка ; склад. : І. Каганова, Л. Студьонова; відп. за вип. П. Грищенко. – Чернігів, 2007. – 24 с.

307. МИХАСЬ (Михайло) Михайлович Ткач : (бібліогр. покажч.) / Черніг. ОУНБ ім. В. Г. Короленка ; [уклад. : Л. В. Студьонова, І. Я. Каганова]. – Чернігів, 2013. – 22 с.

308. МИХАСЬ Ткач // Письменники України : біобібліогр. довід. – Київ : Укр. письменник, 2006. – С. 417.

309. МИХАСЮ Ткачу – 60 // Черніг. вісн. – 1997. – 19 верес. – С. 3.

310. МІЩЕНКО Д. Бачити головне, глибинне : [огляд творів молодих прозаїків М. Ткача та М. Ілляша] / Дмитро Міщенко // Літ. Україна. – 1980. – 27 січ. – С. 3.

311. НА берегах Десни // Бористен (Дніпро). – 2002. – № 12 (груд.). – С. 23-26.

Про 10-річчя журн. «Літературний Чернігів», опубліковані в ньому твори, серед яких і проза М. Ткача.

312. НА ВАШУ книжкову полицю // Літ. Чернігів. – 2006. – № 3. – С. 192-194.

С. 194 : Анотація до кн. прози «Осінні акорди».

313. НА ВАШУ книжкову полицю // Літ. Чернігів. – 2007. – № 2. – С. 192-195.

С. 194: Анотації до дитячої повісті «Анюта» та до другого вид. романтично-пригодницької повісті «Веселий Штанько, або Сторінки щоденника Грицька Селезня з Качківки».

314. НА ВАШУ книжкову полицю // Літ. Чернігів. – 2008. – № 3. – С. 191-193.

С. 191 : Анотація до книги «На зламі століть».

315. НА ВАШУ книжкову полицю // Літ. Чернігів. – 2015. – № 2. – С. 171-173.

С. 172 : Анотація до книги «Хочеться грози».

316. НА ВАШУ книжкову полицю // Літ. Чернігів. – 2017. – № 1. – С. 186-191.

С. 188-189 : Анотація до книг «Зойк сови» та «Малярство».

317. НА ЗДОБУТТЯ премії ім. Олесея Гончара // Літ. Україна. – 2005. – 24 берез. – С. 2.

Серед представлених творів роман М. М. Ткача «Багряні громи».

318. НАЗВАНО лауреатів Міжнародної літературної премії ім. Григорія Сковороди «Сад божественних пісень» за 2010 рік // Літ. Україна. – 2010. – 16 верес. – С. 2.

Премії удостоєний М. М. Ткач.

319. НАЗВАНО лауреатів літературно-мистецької премії ім. Пантелеймона Куліша за 2012 рік // Слово Просвіти (Київ). – 2012. – 26 січ.-1 лют. – С. 12 ; Культура і життя. – 2012. – 3 лют. – С. 4 ; Уряд. кур'єр. – 2012. – 7 лют. – С. 12 ; Літ. Чернігів. – 2012. – № 1. – С. 190.

Серед лауреатів М. М. Ткач.

320. НАШ календар : рубрика // Літ. Україна. – 2017. – 14 верес. – С. 16.

Ювілейні дати письменників, серед яких М. М. Ткач.

321. ОЛІЙНИК О. Автори «Сонячних кларнетів» / Олександр Олійник // Літ. Чернігів. – 2011. – № 4. – С. 181-194.

С. 189 : М. М. Ткач.

322. РЕП'ЯХ С. Помилка Анатолія Мороза : (до 70-річчя від дня народження Михася Ткача) / Станіслав Реп'ях // Літ. Чернігів. – 2007. – № 3. – С. 147-149.

323. САВЕНОК В. Михасю Ткачу – 75! / Владислав Савенок // Сіверян. літопис. – 2012. – № 5-6. – С. 196-197.

324. САВЕНОК В. Співець поліського села : Михасю Ткачу – 60 / Владислав Савенок // Просвіта. – 1997. – 20 верес. – С. 2.

325. САВЕНОК В. Справжньому українцю – 65! / Владислав Савенок // Просвіта. – 2002. – 20 верес. – С. 2.

326. САВЧИН Н. Сюжетно-образна структура оповідань і новел Михася Ткача / Надія Савчин // Літ. Чернігів. – 2015. – № 2. – С. 112-117.

327. САМОЙЛЕНКО Г. Літературне життя Чернігівщини в ХІІ-ХХ ст. / Григорій Самойленко. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2003. – 328 с.
С. 308-310 : Творчість М. М. Ткача.
328. САМОЙЛЕНКО Г. Літературне життя Чернігівщини в ХІІ-ХХ ст. / Григорій Самойленко. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Ніжин : Видавець Лозовий В. П., 2011. – 328 с.
С. 308-310 : Творчість М.М.Ткача.
329. САПОН В. Вітаємо : [передмова до оповідання М. М. Ткача] / Володимир Сапон // Гарт. – 2017. – 21 верес. – С. 10.
Публ. також вірш В. Буденного, присвячений М. М. Ткачеві.
330. САПОН В. Сувої прози : [до 75-річчя від дня народження М. Ткача] / Володимир Сапон // Літ. Чернігів. – 2012. – № 3. – С. 82.
331. СОЛОМКО А. За покликом душі : Михасю Ткачу – 60 / Анатолій Соломко // Гарт. – 1997. – 19 верес. – С. 5.
332. СОЛОМКО А. За покликом душі : культура без провінції / Анатолій Соломко // Слово Просвіти. – 2007. – 13-19 верес. – С. 13.
333. СОЛОМКО А. Його неспокій : Михасю Ткачу – 60 / Анатолій Соломко // Наше слово. – 1997. – 30 серп.
334. СОЛОМКО А. Неспокій його душі : [до 65-річчя прозаїка] / Анатолій Соломко // Молодь України. – 2002. – 19 верес. – С. 3.
335. СОРОКА П. Жбан, розкручений назад / Петро Сорока // Слово Просвіти. – 2016. – 3-9 берез. – С. 12 ; 2-8 черв. – С. 12.
Денники, в яких йдеться, крім іншого, і про творчість Михася Ткача.
336. СОРОКА П. «Якої ще смертельнішої смерті...» / Петро Сорока // Літ. Україна. – 2016. – 15 груд. – С. 9.
Є згадка про творчість Михася Ткача.
337. СТАРИЙ С. Народний письменник / Сергій Старий // Деснянська правда. – 2013. – 24 січ. – С. 7.
338. СУЧАСНІ письменники України : біобібліогр. довід. – вид. уточн. і доп. / упоряд. А. Гай ; відп. ред. О. Курило. – Біла Церква : Буква, 2012. – 567 с.
С. 449 : М. М. Ткач.
339. СУЧАСНІ письменники України : контакти. – вид. уточн. і доп. / упоряд. А. Гай ; відп. ред. О. Курило. – Біла Церква : Буква, 2012. – 200 с.
С. 159 : М. М. Ткач.
340. ТКАЧ Михась (Михайло) Михайлович // Літературна спілка «Чернігів» : біобібліогр. довід. – Чернігів, 2002. – С. 53-56.
341. ТКАЧ Михась (Михайло) Михайлович // Письменники Чернігівщини : біобібліогр. довід. – 2-е вид. – Чернігів ; Ніжин, 2005. – С. 59-62.
342. ТКАЧЕНКО С. Прологомени до нових одкровенень / Сергій Ткаченко // Укр. літ. газ. – 2011. – 1 лип. – С. 15.
Автор цитує висловлювання М. Ткача про творчість П. Сороки.
343. У ГОРНИЛІ праці : Михасеві Ткачу – 70 // Гарт. – 2007. – 21 верес. – С. 12.
344. У НАЦІОНАЛЬНІЙ спілці письменників, у президії ради НСПУ : [про нових членів Спілки, серед яких М. М. Ткач] // Літ. Україна. – 2002. – 30 трав. – С. 1.
345. ЧЕПУРНИЙ В. Світлий чоловік з 80-річним ювілеєм / Василь Чепурний // Сіверщина. – 2017. – 12 жовт. – С. 3.
346. ЧЕПУРНИЙ В. Михасю Ткачу – 75! / Василь Чепурний // Сіверщина. – 2012. – 4 жовт. – С. 3.
347. ЧЕРНЯКОВА О. Світ краси і правди Михася Ткача / Ольга Чернякова // Наше слово. – 2014. – 1 лют. – С. 5.
348. ШЕВЧЕНКО С. Вистояти в цьому світі : (до 80-річчя письменника Михася Ткача) / Станіслав Шевченко // Літ. Чернігів. – 2017. – № 3. – С. 30-33.

349. ШЕВЧЕНКО С. У світі громів, блискавиць і гармонії : до 75-річного ювілею Михася Ткача / Станіслав Шевченко // Укр. літ. газ. – 2012. – 21 верес. – С. 15 ; Літ. Чернігів. – 2012. – № 4. – С. 120-126.

РЕЦЕНЗІЇ НА ТВОРИ М. М. ТКАЧА

350. АДАМЕНКО М. Поважна вираженість слова [в книзі прози «Багряні громи»] / Микола Адаменко // Деснянська правда. – 2004. – 19 жовт. – С. 10 ; Сіверян. літопис. – 2004. – № 5-6. – С. 87-89 ; Отчий поріг. – 2005. – № 2 (лют.). – С. 8.

351. БОЖОК В. А все починалось з пейзажних малюнків / Віктор Божок // Літ. Чернігів. – 2016. – № 3. – С. 178-180.

Рец. на альбом репродукцій художніх робіт М. М. Ткача «Малярство».

352. БОЖОК В. Навдивовиж притягальна проза знаного письменника : роздуми над прочитаним / Віктор Божок // Літ. Чернігів. – 2016. – № 1. – С. 178-182.

Рец. на кн. «Зойк сови».

353. БОЖОК В. Свіже дихання прози Ткача / Віктор Божок // Наше слово. – 2015. – 22 серп. – С. 5.

Про нову кн. прози «Хочеться грози».

354. БОЖОК В. Яскравість і самотність прози Ткача / Віктор Божок // Літ. Чернігів. – 2015. – № 3. – С. 192-195 ; Деснянська правда. – 2015. – 10 верес. – С. 7.

Рец. на кн. «Хочеться грози».

355. БРИК О. Для дітей / Олексій Брик // Деснянська правда. – 2005. – 8 верес. – С. 14.

Рец. на кн. казок «Ласий ведмідь».

356. ВАСИЛИШИН О. Художня рецепція тривожного сьогодення у малій прозі Михайла Ткача / Олег Васишин, Ігор Фарина // Літ. Чернігів. – 2018. – № 1. – С. 192-194.

Аспекти, які характеризують творчу манеру письменника. На прикладі кн. прози «Зойк сови».

357. ГАРАЧКОВСЬКА О. З когорти сонцепоклонників / Оксана Гарачковська // Київ. старовина. – 2004. – № 4. – С. 174-175.

Рец. на кн. прози «Багряні громи».

358. ГАРАЧКОВСЬКА О. Історичні паралелі / Оксана Гарачковська // Вісн. Київ. славіст. ун-ту. – 2008. – Вип. 39. – С. 115-118 ; Літ. Чернігів. – 2009. – № 1. – С. 187-191.

Рец. на кн. «На зламі століть».

359. ДЗЮБА С. Адвокат покалічених доль / Сергій Дзюба // Черніг. вісн. – 2000. – 13 трав. – С. 4 ; Київ. – 2001. – № 5-6. – С. 161-162.

Рец. на зб. оповідань «Відлуння душі».

360. ДЗЮБА С. Захопливий дивосвіт Михася Ткача / Сергій Дзюба // Деснянська правда. – 2017. – 7 груд. – С. 5.

Відгук на нову кн. для дітей «Зимові сюрпризи».

361. ДЗЮБА С. «У проміжках дерев» Михася Ткача / Сергій Дзюба // Літ. Чернігів. – 2018. – № 1. – С. 190-191 ; Деснянська правда. – 2018. – 15 лют. – С. 7.

362. ДЯЧЕНКО П. Свята правда Михася Ткача [в його книзі «Від любові до болю»] / Петро Дяченко // Гарт. – 2014. – 6 лют. – С. 6.

363. ЗАБАРНИЙ О. Карбуючи сьогодення : [рец. на кн. «Зойк сови»] / Олександр Забарний // Літ. Чернігів. – 2016. – № 1. – С. 176-178.

364. ЗАБАРНИЙ О. Лірник з батьківського краю : (нарис-рец. [на кн. «Осінні акорди»]) / Олександр Забарний // Літ. Чернігів. – 2007. – № 3. – С. 141-146.

365. КАЛІБАБА Д. «Світле диво» М. Ткача / Дмитро Калібаба // Колгоспна правда (Мена). – 1987. – 20 черв. – С. 3 ; Київ. правда. – 1988. – 17 січ.

366. КОСАР О. «Багряні громи» – літопис життя народного / О. Косар // Народна правда (Дніпропетровськ). – 2007. – 21 верес. – С. 1-2.

367. КУЗЬМЕНКО В. Все починається з любові до рідного краю / Володимир Кузьменко // Сіверян. літопис. – 1998. – № 2. – С. 130-131.

Відгук на кн. М. Ткача «Веселий Штанько, або Сторінки щоденника Грицька Селезня з Качківки».

368. КУЗЬМЕНКО В. Два видання одного літа : [рец. на кн. М. М. Ткача «Спадок» та «Українська література для дітей : хрестоматія»] / Володимир Кузьменко // Літ. Чернігів. – 2011. – № 3. – С. 151-154 ; Кузьменко В. У всесвіті слова : літ.-крит. студії. – Київ, 2018. – С. 646-649.

369. КУЗЬМЕНКО В. Душа – мов пісня : [рец. на кн. «Відлуння душі»] / Володимир Кузьменко // Слово і час (Київ). – 2000. – № 12. – С. 79.

370. КУЗЬМЕНКО В. З вірою в майбутнє / Володимир Кузьменко // Літ. Чернігів. – 2012. – № 2. – С. 165-168.

Рец. на книгу «Зерна слова».

371. КУЗЬМЕНКО В. Книги Михася Ткача «Зойк сови» і «Малярство» на перехресті літературно-критичних та мистецтвознавчих вимірів / Володимир Кузьменко // Деснянська правда. – 2016. – 27 жовт. – С. 8 ; Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. праць Переяслав-Хмельницького держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди. – Переяслав-Хмельницький, 2016. – Вип. 23. Філологія. – С. 97-105.

372. КУЗЬМЕНКО В. Наперекір грозам / Володимир Кузьменко // Деснянська правда. – 2015. – 22-25 черв. – С. 7.

Про кн. «Хочеться грози».

373. КУЗЬМЕНКО В. Наперекір грозам [Електронний ресурс] / Володимир Кузьменко // Синопис. – 2015. – № 5. – Режим доступу: <http://synopsis.kubgedu.ua/index.php/synopsis/article/view/109/96>

374. КУЗЬМЕНКО В. Ужинок, наіскрений сонцем : [передмова] / Володимир Кузьменко // Ткач М. Багряні громи: повість, оповідання / Михась Ткач. – Ніжин, 2004. – С. 3-6 ; Кузьменко В. У всесвіті слова : літ.-крит. студії. – Київ, 2018. – С. 632-634.

375. ЛАДИМИРОВ В. «Гірка ягода калина» : кн. земляків / Володимир Ладимиров // Деснянська правда. – 1996. – 23 берез. – С. 3.

376. ЛАДИМИРОВ В. Про долі жіночі [в новій книжці оповідань «Дике поле»] / Володимир Ладимиров // Деснянська правда. – 1994. – 19 квіт. – С. 4.

377. ЛЕУС В. Біль, пропущений крізь серце / Віталій Леус // Від любові до болю. Творчий портрет Михася Ткача. – Чернігів, 2013. – С. 140-142 ; Літ. Чернігів. – 2011. – № 4. – С. 146-147.

Рец. на кн. «Спадок».

378. МАСТЕРОВА В. Свята правда / Валентина Мастерова // Літ. Чернігів. – 2005. – № 3. – С. 158-160 ; Гарт (Чернігів). – 2005. – 8 верес. – С. 2 ; Склянка часу (Канів ; Мьонхенгладбах). – 2007. – № 42. – С. 131-132.

Рец. на кн. «Багряні громи».

379. МІЩЕНКО Д. Бачити головне, глибинне : [рец. на першу кн. прозаїка «Сонячний полудень»] / Дмитро Міщенко // Літ. Україна. – 1980. – 27 січ. – С. 4.

380. ОЛІЙНИК О. Його твори близькі до прози Стефаніка / Олександр Олійник // Отчий поріг. – 2004. – № 11 (листоп.). – С. 7.

Рец. на кн. «Багряні громи».

381. ОЛІЙНИК О. Коріння у землі / Олександр Олійник // Деснянська правда. – 1979. – 12 груд. – С. 4.

Відгук на кн. «Сонячний полудень».

382. ПЕРОМ и кистью // Гарт. – 2016. – 7 лип. – С. 11.

Відгук на кн. «Малярство».

383. ПОКИДЬКО О. «Багряні громи» – літопис життя народного / О. Покидько // Слово Варвинщини (Варва). – 2005. – 20 квіт. – С. 4.

384. РУДКІВСЬКИЙ В. Відлуння життя : [рец. на кн. «Відлуння душі»] / В. Рудківський // Гарт. – 2000. – 27 січ. – С. 5.
385. САВЕНОК В. Веселий Штанько любить... / Владислав Савенок // Просвіта. – 1998. – 28 берез. – С. 4.
386. САПОН В. Веселий Штанько, вовк і семеро... каченят / Володимир Сапон // Гарт. – 1998. – 19 черв. – С. 12.
Рец. на кн. «Веселий Штанько».
387. САПОН В. З вірою в людину / Володимир Сапон // Комсомольський гарт. – 1980. – 7 лют. ; Друг читача (Київ). – 1980. – 5 черв.
Рец. на кн. «Сонячний полудень».
388. САПОН В. Замість принести води й нарубати дровець : роздуми над прочитаним / Володимир Сапон // Деснянська правда. – 2011. – 13 верес. – С. 4.
Рец. на кн. «Спадок».
389. САПОН В. «Чужинці» Михася Ткача : новела / Володимир Сапон // Сапон В. Чубарейко небо оре : щоденникова проза. – Чернігів, 2016. – С. 206-208.
390. САПОН В. «Чужинці» Михася Ткача / Володимир Сапон // Деснянська правда. – 2016. – 11 лют. – С. 12 ; Укр. літ. газ. – 2016. – 26 лют. – С. 3.
Відгук на автобіогр. повість «Чужинці» з нової книжки «Зойк сови».
391. СОЛОМКО А. Повість нашого земляка – серед краших книг / Анатолій Соломко // Наше слово. – 2003. – 10 трав. – С. 5.
Книга «Зимові сюрпризи» відзначена на обл. конкурсі «Краща книга року» в 2002 р.
392. СОЛОМКО А. Твій слід на землі / Анатолій Соломко // Черніг. вісн. – 1998. – 10 лип. – С. 6.
Рец. на кн. «Веселий Штанько».
393. СТУДЬОНОВА Л. Нові книги чернігівців : [літ. огляд] / Людмила Студьонова // Літ. Чернігів. – 2004. – № 1. – С. 179-187.
Автор серед інших кн. рецензує і повість у новелах для дітей «Зимові сюрпризи».
394. СТУДЬОНОВА Л. Творець дивовижної країни / Людмила Студьонова // Літ. Чернігів. – 2004. – № 3. – С. 143-147.
Рец. на кн. прози «Багряні громи».
395. СУПРОНЮК О. Природний гуркіт «Багряних громів» / Олександр Супронюк // Біла хата. – 2004. – 24 верес. – С. 7.
396. ТЕТЯНЧУК С. «Веселий Штанько» / С. Тетянчук // Черніг. відом. – 1998. – 27 лют. – С. 4.
397. ТУБАЛЬЦЕВА Н. Сакраментальні історії / Н. Тубальцева // Січеслав. – 2005. – № 3-4. – С. 174-175 ; Літ. Чернігів. – 2005. – № 2. – С. 175-176.
Рец. на кн. прози «Багряні громи».
398. ЧЕПУРНИЙ В. «Багряні громи» з минувої України / Василь Чепурний // Сіверщина. – 2004. – 22 жовт. – С. 8 ; Літ. Україна. – 2004. – 25 листоп. – С. 6.
399. ЧЕРНЯКОВА О. Творчі дороги митця : (до 35 річниці з дня виходу першої книжки Михася Ткача «Сонячний полудень») / Ольга Чернякова // Літ. Чернігів. – 2014. – № 4. – С. 154-158.
400. ШКВАРЧУК В. Не звужувати горизонт думки / Володимир Шкварчук // Деснянська правда. – 1987. – 18 верес. – С. 4.
Рец. на кн. «Світле диво».
401. ЩОЙНО з друку : [кн. «Ласий ведмідь»] // Сіверщина. – 2005. – 19 серп. – С. 10.

М. М. ТКАЧ ЯК РЕДАКТОР ТА УПОРЯДНИК

402. ГАРАЧКОВСЬКА О. Mihas Tkach as Editor af the Madazine The literary Cherniv = Михась Ткач як редактор журналу «Літературний Чернігів» / Оксана Гарачковська // Американський журнал науки та технологій / Принстонський ун-т. – 2018. – № 1 (січ. – квіт.). – С. 403-406.

403. ГАРАЧКОВСЬКА О. На чолі часопису / Оксана Гарачковська // Літ. Чернігів. – 2017. – № 3. – С. 37-42.

М. М. Ткач – редактор «Літературного Чернігова».

* * *

404. БОЖОК В. М. Брильянтові ігри : роман / Віктор Божок ; ред. *М. М. Ткач*. – Мена : Домінант, 2017. – 379 с.

405. БОНДАР В. Сватали борщ з кашею : [новела] / Василь Бондар ; передм. *М. Ткача* // Гарт. – 2014. – 24 лип. – С. 11.

406. ЛІТЕРАТУРНИЙ Чернігів: щокв. мистецький журн. літ. спілки «Чернігів». Засн. 1992 р. До листоп. 1993 р. мав назву «Чернігів» / голов. ред. *М. М. Ткач* ; худож. Л. Койдан, О. Саченко. – Чернігів, 1993-2018. – №2-82.

407. ПЕРВОЦВІТ : поезія / Черніг. обл. універс. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка, Літ. спілка «Чернігів» ; [упоряд. : *М. М. Ткач*, І. М. Аліференко]. – Чернігів : Брагинець О. В., 2018. – 138, [1] с. : іл. кольор. – (Стартап «Дотиком душі»).

408. ПРИШИБА П. Життя моє та моєї родини на еміграції у США. Щоденник : у 30-ти т. / Павло Пришиба ; упоряд. та ред. *М. М. Ткач*. – Чернігів, 2015 –

Т. 1. – 2015. – 278 с.

Т. 2. – 2015. – 282 с.

Т. 3. – 2015. – 288. с.

Т. 4. – 2016. – 290 с.

Т. 5. – 2016. – 286 с.

Т. 6. – 2017. – 294 с.

Т. 7. – 2017. – 302 с.

Т. 8. – 2018. – 232 с.

409. ПРИШИБА П. В. Моє життя : спогади / Павло Пришиба ; упоряд., авт. передм. *М. М. Ткач*. – Чернігів : Десна Поліграф, 2014. – 479 с., [16] с. : іл.

П. В. Пришиба (21.12.1909-30.10.1997) – укр. еміграційний діяч. Народився у с. Чемер Козелецького р-ну. Помер у США.

410. САПОН В. М. Вулиці старого Чернігова : іст.-краєзнавчі етюди / Володимир Сапон ; ред. *М. М. Ткач*. – Чернігів : Деснянська правда, 2007. – 128 с.

411. САПОН В. М. Меди і полини історії : есеї / Володимир Сапон ; ред. *М. М. Ткач*. – Чернігів : Десна Поліграф, 2013. – 208 с.

412. САПОН В. М. Страсбурзький пиріг. Щоденникові проза та есеї / Володимир Сапон ; ред. *М. М. Ткач*. – Чернігів : Десна Поліграф, 2013. – 104 с.

413. САПОН В. М. Моя Шевченкіана : художні твори / Володимир Сапон ; ред. *М. М. Ткач*. – Чернігів : Лозовий В. М., 2014. – 58 с.

414. САПОН В. М. Чубарейко небо оре : щоденникова проза / Володимир Сапон ; ред. *М. М. Ткач*. – Чернігів : Десна Поліграф, 2016. – 224 с.

415. ТОЛОКА : зб. художніх творів письменників Чернігівщини / упоряд. В. М. Сапон і *М. М. Ткач*. – Чернігів : Десна Поліграф, 2012. – 200 с.

416. ТРИПУПЕНКО Є. Наклад книжки допоможе Україні / Євдокія Трипупенко // Свобода (США). – 2015. – 25 верес. – С. 8.

Книга П. Пришиби «Моє життя», яку упорядкував і видав М. Ткач у Чернігові.

417. ЧЕРНІГІВСЬКА Шевченкіана: [поезія, проза, публіцистика] / упоряд. : В. Солонікова, *М. Ткач* та ін. ; редкол. : Д. Іванов, *М. Ткач* та ін. ; фотограф М. Тищенко. – Чернігів: Десна, 2015. – 438 с. : іл.

418. УЖИНОК за сорок літ, 1976-2016 : антологія творів письменників Чернігівщини / [упоряд., ред. кол.: О. Конечна, М. Ткач, В. Сапон (авт. передм.)]. – Чернігів : Десна Поліграф, 2016. – 559 с. : порт.

ГРОМАДСЬКА, КУЛЬТУРНА, ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ М. М. ТКАЧА

419. ВІТАЄМО! [з присвоєнням почесного звання «Заслужений працівник культури України»] // Гарт. – 2010. – 19 лют. – С. 11.

420. ДЗЮБА С. Весна, любов, Глібов : [про вручення головою журі М. Ткачем премії Л. Глібова за 2016 рік] / Сергій Дзюба // Деснянська правда. – 2016. – 10 берез. – С. 5.

421. КАГАНОВА І. Людина, в якій є сонце : [що єднає письменника і відділ краєзнавства Чернігівської ОУНБ ім. В. Г. Короленка] / Ірина Каганова // Літ. Чернігів. – 2017. – № 3. – С. 54-57.

422. КАГАНОВА І. Нові лауреати [премії Л. Глібова за 2018 рік, яку вручив голова журі М. Ткач] / І. Каганова // Отчий поріг. – 2018. – № 4 (квіт.). – С. 4.

423. КВІТНИЦЬКИЙ С. Вшанували Василя Струтинського [в Чернігівській ОУНБ ім. В. Г. Короленка] / Сергій Квітницький // Деснянська правда. – 2016. – 14 квіт. – С. 2.

Вечір, присвяч. 70-річчю відомого черніг. поета, в якому взяв участь М. М. Ткач.

424. КВІТНИЦЬКИЙ С. Міжнародні патріотичні нагороди / Сергій Квітницький // Деснянська правда. – 2016. – 22 верес. – С. 7.

Є згадка про нагородження М. Ткача медаллю Івана Мазепи.

425. КВІТНИЦЬКИЙ С. На честь видатного українця Леоніда Глібова [літ.-мистецька премія, яку лауреатам 2018 р., вручав голова журі М. Ткач] / Сергій Квітницький // Деснянська правда. – 2018. – 8 берез. – С. 5.

426. КВІТНИЦЬКИЙ С. «Сузір'я зачарованої Десни» / Сергій Квітницький // Літ. Україна. – 2017. – 9 берез. – С. 3.

Свято з нагоди 190-ї річниці від дня народження Л. Глібова, 15-річчя з дня заснування обл. літ.-мистецької премії ім. Л. Глібова та вручення її за 2017 р. Премію вручав голова журі М. М. Ткач.

427. КВІТНИЦЬКИЙ С. Ушанували письменників / Сергій Квітницький // Деснянська правда. – 2016. – 15 груд. – С. 8.

Зустріч письменників Чернігівщини з працівниками міської бібліотеки ім. М. Коцюбинського, у якій брав участь М. М. Ткач.

428. КВІТНИЦЬКИЙ С. Фотожурналісти Майдану – лауреати премії Глібова / Сергій Квітницький // Деснянська правда. – 2014. – 20 берез. – С. 7.

У ст. йдеться про вручення М. М. Ткачем обл. літ.-мистецької премії ім. Л. Глібова за 2014 рік фотожурналістам М. Харді з Чернігова, І. Волосянкіну з Ніжина, поетесі з Коропа В. Михайленко, прозаїку з Луцька І. Корсаку, черніг. журналісту С.Павленку та капелі бандуристів ім. О. Вересая з Чернігова.

429. КУЗЬМЕНКО Н. Громадський діяч і просвітник / Надія Кузьменко // Літ. Чернігів. – 2017. – № 3. – С. 34-36.

430. КУЗЬМЕНКО Н. Просвітницька діяльність Михася Ткача / Надія Кузьменко // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. – 2016. – № 2 (4). – С. 39-42. – (сер.: «Педагогіка»).

431. МИКОЛАЄНКО В. Презентовано «Чернігівську Шевченкіану» / В. Миколаєнко // Деснянська правда. – 2016. – 17 берез. – С. 7.

М. М. Ткач серед упорядників книги.

432. МИХАСЬ Ткач наткав собі звання [«заслужений працівник культури України»] // Сіверщина. – 2010. – 21 січ. – С. 2.

433. НАГОРОДИ на зламі року // Деснянська правда. – 2010. – 1 січ. – С. 2.

Серед нагороджених – М. М. Ткач, який одержав звання «Заслужений працівник культури України».

434. НАГОРОДИ. Письменники, нагороджені медаллю Івана Мазепи // Літ. Україна. – 2016. – 14 лип. – С. 2.

Серед нагороджених М. М. Ткач.

435. ПАРХОМЕНКО Л. Подвійне свято Михася Ткача та всієї літературної спільноти Придесення / Людмила Пархоменко // Деснянська правда. – 2017. – 12 жовт. – С. 8.

Святкування у Чернігові 80-річчя від дня народження М. М. Ткача та 25-річчя заснованого ним журналу «Літературний Чернігів».

436. ПИСЬМЕННИКИ нагороджені медаллю Івана Мазепи // Укр. літ. газ. – 2016. – 8 лип. – С. 2.

Серед нагороджених М. М. Ткач.

437. САПОН В. Два ювілеї / Володимир Сапон // Деснянська правда. – 2012. – 4 жовт. – С. 6 ; Літ. Україна. – 2012. – 1 листоп. – С. 6.

Про відзначення 75-річчя від дня народження М. Ткача та 20-річчя від часу заснування журналу «Літературний Чернігів».

438. САПОН В. Чернігівська Шевченкіана / Володимир Сапон // Деснянська правда. – 2015. – 22-25 черв. – С. 7.

Прес-конф. з нагоди виходу книги «Чернігівська Шевченкіана». М. М. Ткач брав участь у підготовці до друку цієї книги.

439. 40 РОКІВ обласній організації Спілки письменників : [відзначення знаменної дати за участі М. М. Ткача] // Світ-інфо. – 2016. – 15 груд. – С. 19.

440. УТИРО Н. Дотиком душі : [всеукр. поет. фестиваль, в якому М. М. Ткач взяв участь як член журі] / Наталія Утиро // Деснянська правда. – 2017. – 23 берез. – С. 7.

441. ШИРАЙ Р. Брати Ткачі презентували свої книги [в чернігівській книгарні «Інтермеццо»] / Раїса Ширай // Деснянська правда – вільна (Чернігів). – 2009. – 27 жовт. – С. 8.

ДОДАТКИ

ВИСЛОВИ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЦІВ, ПИСЬМЕННИКІВ ТА ЖУРНАЛІСТІВ ПРО ТВОРЧІСТЬ МИХАСЯ ТКАЧА

Я не знаю, хто за фахом Михась Ткач, але його умінню висловлюватися «літературно» можуть позаздрити навіть деякі професіонали. Він уміє грамотно і досить точно побудувати фразу, мова його творів справді українська, а не той суржик, яким рясніють рукописи початкуючих. Більше того, він досить майстерно надає тій мові поліського колориту. І я б сказав ще більше: у декількох своїх новелах – «Гаряче літо», «Дорога до села», «Хочеться грози» – автор підіймається на такий рівень літературної майстерності, що навіть дивуєшся, як це досі за них не вхопилися хоч би часописи...

*Володимир Дрозд, відомий письменник,
лауреат Національної премії України
ім. Т. Г. Шевченка*

Рукопис Михася Ткача, молодого прозаїка з Чернігівщини, я прочитав з великим неослабним задоволенням. Що це означає? По-перше, перед нами цілком довершена, цілеспрямована майбутня книжка оповідань; по-друге, щось дуже давненько траплялися під руку твори так званої малої прози, так густо заселеної живими, повнокровними персонажами, простими та мудрими людьми, далеко не пересічними типами, яких бачиш, з якими ніби вчора розмовляв, разом з якими радів добру і сумував за втраченим; по-третє, вражає й зачаровує письмо усіх без винятку пропонованих автором речей, мабуть, не

помилуюсь, коли скажу: декому із сучасних прозових «класиків» не завадило б повчитися у молодого Ткача прекрасної, добірної, але водночас такої простої мови, яка аж світиться, аж виблискує отим теплим сонячним полуднем...

Письменник не тільки тонко відчуває порухи свого героя, він майстерно й свіжо вибудовує пейзажні картини, які допомагають йому глибше, проникливіше пізнати того чи того персонажа.

Григорій Кулеба, письменник

Дорогий Михасю! Прочитав Ваше «Сині очі Маньки», прочитав і закам'яніло застигнув. Це – проза високого гатунку. Точна, зрима, об'ємна, кожна фраза пульсує життям. Де Ви в біса ховались від мене?

*Анатолій Дімаров, видатний письменник,
лауреат Національної премії України
ім. Т. Шевченка*

«Йде дощ. Тисячі дрібних крапельок, то тисячі твоїх мрій падають на землю, щоб напоїти живий світ. Вони ніби просочуються в душу твою, щоб пробудити в ній те, що роками дримало. І ти віриш в ті чудодійні краплі-мрії, радієш ним і ждеш чогось нового і загадкового» («Дощ»).

Як разуче перегукуються ці рядки Михася Ткача із добре знаними з дитинства рядками Михайла Коцюбинського: «Йдуть дощі. Холодні осінні тумани клубочуть угорі і спускають на землю мокрі коси. Пливе у сірій безвісті нудьга, пливе безнадія і стиха хлипає сум. Міриади дрібних крапель, як вмерлі надії...» («Fata morgana»). Яка духовна близькість, але, водночас, яка різна техніка опису, яка різна емоційна наснага... Михася Ткача об'єднує з Великим Сонцепоклонником не лише золотoverхий Чернігів, але й близькість картин природи, що оточують місто, та й сама сутність розуміння природи, її ества і засобів впливу на людину.

*Олександр Забарний, прозаїк, літературознавець,
лауреат премії ім. М. Коцюбинського*

Михась Ткач серед представників неореалістичного напрямку в українській літературі помежів'я ХХ–ХХІ століть залишається чи не найбільшим майстром художньої деталі. За влучністю, яскравістю, смисловим навантаженням його деталі хіба що поступаються тільки перед художніми знахідками Василя Стефаника, або Григора Тютюнника, проте за різноманітністю прийомів, за тонким, на перший погляд непомітним підтекстовим, сказати б, звучанням образних деталей він перевершує своїх попередників.

Оповідання й новели М. Ткача були б неможливі без традицій інших українських письменників, без імпресіоністичної прози М. Коцюбинського та Г. Косинки, без кіноповістей видатного земляка, автора «Зачарованої Десни» О. Довженка, без романістики М. Стельмаха, без сповідального голосу Г. Тютюнника. Можна впевнено твердити, що Михась Ткач нікого не копіює, однак продовжує традиції справді багатьох. Він перегукується з багатьма видатними попередниками та сучасниками, але так і має бути, інакше він не став би тим Михасем Ткачем, якого ми знаємо.

Чудовий сплав народнопоетичної традиції та інтертекстуальних зв'язків з вітчизняною класикою і породив оце самобутнє явище – творчість Михася Ткача.

*Володимир Кузьменко, літературознавець,
доктор філологічних наук, професор*

Говорячи про майстерність письменника, мусимо відзначити неймовірну пластичність художньої мови: «під солонив вуста», «Тільки встигла поставити молоко на полицю – хрюкнули сінешні двері. Потім озвалася хвіртка: ляп, ляп. І вітер пустун погнав хлопця, наче перед грозою сухий лист. Хвіртка все ніяк не могла вгамуватися, а він був

уже далеко», «підкусив Тимоха», «В очах її було – як в небі перед грозою», «І той поспіхом подався до трактора. Гуркіт стих, повіяло прохолодою та затишком», «Скрипнули сінешні двері, сонна вулиця, як притоптана молодиця, потяглася, позіхнула», «довго стояв – горів у собі». Кожен з цих образів можна довго аналізувати, показуючи пластику слова в художньому творі. Проте ми утримаємося від цього.

Михась Ткач – майстер української прози. Оповідання «Хочеться грози», «Заспівай, мамо, синові», «Гуляли весілля», «Пригода», «Перед дощем», «Омелькові витвори», «Онися», «Сині очі Маньки», «Свято у Марфи», «Місяць сміявся», «Хока» та роман «Гірка ягода калини» є безперечним набутком української літератури.

*Роман Кухарук, поет, прозаїк, публіцист,
відомий громадський діяч*

Вражає своїм настроєвим характером етюд «Падає листя». Тут «горить» село в останніх краплях літа, «палає» небо. Це, звичайно, метафоричне бачення, та воно створює враження, атмосферу прощання. Як із живою істотою, йде розмова з природою, з'являються спогади, про пахучий хліб із дитячих літ, про п'янки юнацькі стежки. Ліричний герой хоче розбудити вербу, тривожиться, чому ніхто не рве червоні яблука в саду, з болем відзначає, як постаріла ньенька. Чути якісь нереальні голоси... Щось нагадує Михайла Коцюбинського. До того ж, привертають увагу ритмічність, пластика прози. А писати треба так, щоб красиво і мудро було. Так пише Ткач.

*Яків Ковалець, поет, публіцист,
лауреат премій ім. В. Блакитного,
О. Десняка, м. Чернігів*

Як письменник Михась Ткач реалізувався в багатьох жанрах: ним написані кілька повістей, казки та книги для дітей, багато оповідань і новел, нарисів, публіцистичних творів, статті з питань літератури та культури. Саме в оповіданнях та новелах, як вважають маститі критики, мистецьке обдарування Михася Ткача виявилось найяскравіше. Михась Ткач – романтик і творець ліричної прози.

*Олексій Брик, прозаїк, лауреат
премії ім. М. Коцюбинського, м. Чернігів*

В оповіданнях Михася Ткача багато мрій, які не справдилися, нерозділеного кохання, туги, відчаю. Його персонажі – дивакуваті невдахи, котрі чомусь ніяк не прилаштуються до цього життя. Вони бунтують, зворушливо люблять, мешкають поруч з нами – вразливі і горді. Часто ми не розуміємо їх. Нас навіть дратує їхня непоступливість. Але вони – справжні.

*Сергій Дзюба, поет, прозаїк, лауреат багатьох
міжнародних і всеукраїнських
літературних премій, м. Чернігів*

Як справжній сонцепоклонник увійшов у літературу чернігівський автор Михась Ткач. Його дебют нагадує собою несподіваний спалах сонця. «Сонячний полудень» (К.: Молодь, 1979) – так називалась перша книга прозаїка. Він тоді ще підписав її своїм повним ім'ям – Михайло. Однак, починаючи з другої – «Світле диво» (К.: Молодь, 1987), «ліпив дещо інше, але природне для Чернігівщини – Михась. Є щось у ньому пестливо-дитинне, але й незвичайне теж», – констатував один з критиків.

Уже згадані видання, наповнені чистими кольорами, бризками сонця, кликали читачів відкрити свої серця для добра і любові, пустити в душу світло, повірити в його очищаючу силу.

*Оксана Гарачковська, літературознавець,
доктор філологічних наук, доцент, м. Київ*

Читаю Ткача і відкриваю для себе новий світ Чернігівщини у художньому відтворенні талановитого, спостережливого, совісного прозаїка. Як сказав, звертаючись до журналістів, один симпатичний представник влади: «Кажіть правду. Якщо можна, без коментарів». Зрозуміло, у політиці коментар – це агітація. В літературі – моралізація. Читач любить тільки мораль байки, іншу – терпіти не може. Так само, до речі, як і письменницьке «самокопання».

Михась Ткач не моралізує, не повчає тих, про кого пише, тих, хто читає його прозу. Напевно ж, він дає читати свої тексти тим, про кого пише. Уявляю, як вони дивуються, пізнаючи і відкриваючи себе в художніх творах – «ніби на світ народжуюся знову». І вже вірять, що все саме так і було, як написав Ткач...

Надія Тубальцева, прозаїк, краєзнавець, м. Дніпро

Я не маю наміру аналізувати творчість Михася Ткача і, чесно кажучи, не маю до того хисту. Я тільки хочу сказати, що ті, хто прочитає його оповідання, неодмінно будуть перейматися тим болем, яким дихають сторінки його книжок. В їх серцях буде пробуджуватися чи зміцнюватися співпереживання за людські долі, за майбутнє країни, за мову, гнану і упосліджувану донині, за відродження потоптаної духовності, за власну гідність, за непорушність достоїнства своїх нащадків; буде будити спротив рабській покорі і холопській інфантильності, які зводять сенс людського існування до тваринного стану: щасно жити - як живіт набитий.

*Микола Лелюк, поет,
перекладач, м. Чернігів*

Кожного разу, коли беру до рук щойно видану збірку нашого земляка, Михася Ткача, ставлю питання: з творчістю яких видатних майстрів української прози порівняти його – Володимира Дрозда, Євгена Гуцала, Григора Тютюнника? М'яка пластика, пронизана народним мотивом, здавалося б, на перший погляд, прості, приземлені слова, але як вони хвилюють і бентежать серце. На прикладах конкретних людських доль, почасти драматичних, а інколи й трагічних, письменник розкриває внутрішній світ героїв, відтворює формування їх характерів, рельєфно зображує неординарні ситуації. Пише про те, що сам вистраждав, перемолов на жорнах душі і серця, що близьке і дороге йому.

*Віталій Леус, прозаїк, журналіст,
краєзнавець, лауреат літературних
премій. Нагороджений медаллю
Івана Мазепи, м. Чернігів*

Творчість Михася Ткача по-особливому реальна, а через те й така щемлива, кожен образ – світ добра чи зла і кожен – обернися й поруч, був і є, може хіба в новій іпостасі, не в галіфе, а в дорогому імпортному костюмі і м'якшому кріслі. І діти сироти, напівголодні, як і п'ятдесят, чи сто років тому, бо жорстокий світ стабільний у своєму бутті. І вже годі виписати минувшину так яскраво, коли знаєш про неї не з життя. За творами нашого земляка, талановитого письменника Михася Ткача ту минувшину можна вивчати як історію, гірку, правда, і не прикрашену задля чийогось авторитета, але справжню.

*Валентина Мастєрова, прозаїк, лауреат
премії ім. М. Коцюбинського, м. Чернігів*

Михась Ткач все своє життя ткав полотно важких буднів зі своїм народом. Коли ж у праці набув хисту володіти ще й словом, то почав на виткане полотно життя наносити виплекані в серці картини оповідань і повістей. Приваблює в них те, що написані вони рукою майстра, який все знає про болі й радості свого народу, бо вони його власні. Біль, правда, переважає. Бо працював усе життя, скільки пам'ятає себе. Тяжко працював. Як працювала мати, лишившись без чоловіка, що загинув на фронті. Як віками працювало

українське село.

*Владислав Савенок, поет, прозаїк, журналіст,
лауреат премії ім. Л. Глібова, м. Чернігів*

Чітко, просто, але з розкутою фантазією творить свої образи Михась Ткач, змальовуючи частинку безмежжя всесвіту – вечір над селом: «Над селом нахилився вечір, наче мати над дитиною. Не легко йому пригойдати Снов'янку. У вербах зійшов місяць: велике покотело, нагріте до вишневого кольору, світилося у білому тумані, ніби горіла на вигоні Терешкова хата».

І ця тонка чутливість письменника до первозданної краси природи і до незримих струн люблячої душі споріднена якимось імпульсами і з творчістю прозаїків Михайла Коцюбинського та Василя Стефаника, і з зоряним візерунком лаконічного поетичного письма вічно юного в поезії Василя Чумака, який народився, як і Михась Ткач, на чернігівському поліссі.

*Станіслав Шевченко, поет, перекладач,
лауреат премій ім. І. Кошелівця,
ім. М. Коцюбинського, м. Київ.*

Ось перше оповідання чи, може, шкіц /«Вечірній світ»/ із приписом «Пам'яті Василя Стефаника». Для глибшого розуміння творчості Михася Ткача цей припис теж важливий. Адже це єдина присвята у книзі і саме Василю Стефанику (пригадується підручникове, «коротко, сильно і страшно пише ця людина»), якого, видно, вибрав автор за свого літературного проводаря. Про це ми переконуємось, уважно прочитавши названий твір, що теж написаний «коротко, сильно і страшно». До того ж, ознайомившись зі змістом усієї книги, робиш висновок - це своєрідна увертюра до книги і водночас немов демонстрація потенціальних творчих можливостей автора, а вони досить ефективні і обнадійні.

У прозовій мініатюрі автор зумів відтворити вражаючі картини сільського життя післяокупаційного періоду. Життєвий матеріал стиснуто під тиском багатьох атмосфер. Потужне узагальнення. Картина майже планетарна. Її підсилюють рядки із пісні: «Чогось мені сумно, чогось мені дивно, Вже четвертий рік милого не видно...»

*Микола Адаменко, поет, прозаїк,
лауреат премії
ім. М. Коцюбинського, Сосниця*

Головний здобуток Михася Ткача, підкреслюю, у змалюванні непересічних образів. Невимушеність і вільність стилю обумовлені саме доброю обізнаністю автора з психологією селянина, дозволяє йому вести розмову проникливо і захоплююче.

Жива народна мова, гумор, ніжні пастельні тони у змалюванні природи, багатий життєвий досвід, копітка праця над словом – ось той головний критерій, завдяки якому нова книжка Михася Ткача набула популярності у читача. Автор глибоко проникає у внутрішній світ своїх героїв, майстерно використовує зображувальні засоби багатогранного розкриття характерів і змалювання подій.

Анатолій Соломка, прозаїк, Мена

Приваблюють мова і стилістика творів Михася Ткача. Його не полонило жодне з нових «віянь» сучасної української прози, тим паче прагнення творити у руслі так званої «канонічної» загальнолітературної мови. Яскраві картини та сюжети із народного життя і повинні, глибоко переконаний він, відтворюватися відповідними художніми засобами. Це й дало підстави літературознавцям і колегам по перу (маємо на увазі насамперед докторанта інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України В. Кузьменка, прозаїка А. Соломка) назвати його прозу «джерельною», порівняти із сповіддю щирої

душі.

*Петро Куценко, поет, лауреат премії
ім. М. Коцюбинського, м. Чернігів*

М. Ткач пише ясно, виразно, спостережливо, уміє з окремих штрихів, епізодів, мозаїчно подрібненої фактографічності творити художньо цілісні картини. Його твори приваблюють точністю, соковитістю побутових, психологічних, пейзажних замальовок і вмінням економно використовувати обмежений оповідний простір новели.

*Володимир Шкварчук, прозаїк, публіцист,
член літературної спілки «Чернігів»,
лауреат премії ім. Б. Грінченка,
ім. М. Коцюбинського, м. Чернігів*

З перших днів заснування обласного Товариства української мови ім. Т. Шевченка (нині «Просвіта») М. Ткач став його членом і прилучився до просвітянських справ, до відродження духовності рідного краю, мови, традицій. Він брав участь у всіх заходах, спрямованих на утвердження незалежності. Був у центрі подій у Крутах, мандрував селами Чернігівщини разом з іншими просвітянами під час культурологічного походу «Дзвін – 90» (під пильним наглядом спецслужб), який був покликаний пробудити приспану національну свідомість українського народу, їздив на всеукраїнське свято, яке відбувалося у Запоріжжі на могилі легендарного Івана Сірка, відновлював П'ятницьку церкву, долучився до відкриття у с. Феськівці Менського району пам'ятної дошки геніальному перекладачеві, людині зі світовим ім'ям Григорію Кочуру з нагоди його сторіччя.

*Надія Кузьменко, професор кафедри педагогіки
національного університету ім. Т. Шевченка,
доктор педагогічних наук, м. Київ*

Михась Ткач – це природність і розкутість інтонації, світла схвильованість першовідкривача, чистота помислу, уміння розширювати і поглиблювати, здавалося б, знаний світ. Усе в нього органічне, ненав'язливе, вишукане, вивірене і легковійне. Він тяжіє до класичної прозорості. Для нього характерне тяжіння до усталених художніх форм, а письмо позначене відчутним поліським колоритом. У Ткача чудові пейзажі, ніби намальовані пензлем, драматичний сюжет, що називається, вихоплений із життя, характерні колоритні й глибокі характери. А ще йому властиві лапідарність, ущільненість фрази, стриманість і навіть скутість письма. Він продовжує ту лінію, що означена іменами В. Дрозда, М. Кравчука, Є. Гуцала і Б. Харчука.

*Петро Сорока, поет, прозаїк,
літературознавець, кандидат
філологічних наук, Тернопіль*

«Уважно прочитала ... Ваш «Осінній аккорд», – з захопленням писала в листі до прозаїка від 31 жовтня 2002 року Леся Степовичка, – серце стислося за першим разом, а за другим – сльози полилися з очей. Як усе схоже, в нас українців, – і та ж сама хата, і та ж бідна натруджена мати, і та ж картопелька, дрібненька, несортова, на яку стільки пішло маминого здоров'я й часу. Тільки й того, що моя ще жива (73). І цей фінал з продажем картоплі, і дідок, ніби ж свій, український, а нежалісливий, хитренький. Який в цім Вашім прекраснім оповіданні глибокий національний трагізм, яка щемна проза, мабуть, це не о к л а с и ц и з м, так? Бо – знову-знову скажу! – який відчувається вплив Вашого великого класика-земляка М. Коцюбинського (якого я разом із В. Стефаніком шалено люблю). Знову постає цей «маленький грішник», ця вічна тема сина й матері,

невідворотність її смерті, і його синовньої провини. Б р а в о, б р а в о, пане Михасю! Я – лишаюся пристрасною прихильницею Вашої прози.

Леся Степовичка, поетеса, прозаїк, заслужений працівник культури України, Дніпропетровщина

ОСНОВНІ ДАТИ ЖИТТЯ ТА ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МИХАСЯ ТКАЧА

19 вересня 1937	Народився в с. Сахнівка Менського району Чернігівської області.
1953	Закінчив Сахнівську семирічну школу.
1953 – 1956	Працював у колгоспі на різних роботах, обліковцем у рільничій бригаді.
1956 – 1958	Перебував на службі в армії в м. Мари, Туркменська РСР. Навчався в танковому батальйоні, служив у військовій частині механіком-водієм танка.
1958 – 1959	Навчався в ремісничому училищі механізації сільського господарства № 13, м. Ніжин.
1959 – 1962	Навчався в Сахнівській середній (вечірня форма) школі. Отримав атестат за 10 класів.
1959 – 1964	Навчався заочно в Ніжинському технікумі механізації. Отримав диплом техника-механіка.
1962 – 1965	Навчався заочно в Московському народному університеті мистецтв, факультет малюнку і живопису.
1964 – 1965	Працював у Чернігові на заводі синтетичного волокна слюсарем, художником-оформлювачем.
1965 – 1966	Працював у Чернігівському історичному музеї у художньому відділі художником-реставратором.
1967 – 1969	Працював у будівельно-монтажному тресті № 2 художником, займав посаду техника проектної групи.
1969 – 1972	Навчався в Остерському будівельному технікумі промислового та цивільного будівництва.
1969 – 1972	Працював у Чернігівському поштамті інженером будівельних і ремонтних робіт.
1972 – 1978	Працював у Чернігівському обласному ремонтно-будівельному тресті інженером виробничо-

	технічного відділу, старшим інженером проектно-кошторисного відділу.
1978 – 1981	Працював старшим інженером житло – експлуатаційної контори № 305.
1979	Побачила світ перша книга прози «Сонячний Полудень» у видавництві «Молодь».
1982 – 1985	Мешкав з родиною в с. Красносільське Борзнянського району Чернігівської області, де працював у місцевому колгоспі інженером – будівельником та збирав матеріали для творчої роботи.
1986 – 1991	Перебував на творчій роботі.
1991 – 1992	Працював відповідальним секретарем обласного товариства української мови («Просвіта»).
1992	Створив літературну спілку «Чернігів» та заснував журнал «Літературний Чернігів».
1992 – 2018	Голова літературної спілки «Чернігів», головний редактор журналу «Літературний Чернігів».
2000	Переможець літературного конкурсу «Краща книга року-1999» в Чернігові. Диплом – 3-тє місце в номінації «Художня література» за книгу оповідань «Відлуння душі».
2002	Прийнято до Національної спілки письменників України та до Спілки журналістів України.
2002	Нагороджений Почесною грамотою Чернігівської обласної державної адміністрації за сумлінну працю в ім'я незалежності України.
2003	Переможець літературного конкурсу «Краща книга року-2002» в Чернігові. Диплом – друге місце в номінації «Дитяча література» за книгу «Зимові сюрпризи».
2004	Вручено Подяку голови Чернігівської обласної державної адміністрації за високу професійну майстерність, значний особистий внесок у пропаганду творчості Т. Шевченка.
2005	Переможець літературного конкурсу «Краща книга року-2004» в Чернігові. Диплом – 1-є місце в номінації «Проза» за книгу «Багряні громи».

- 2005** Лауреат Чернігівської літературно-мистецької премії ім. Михайла Коцюбинського.
- 2006** Переможець літературного конкурсу «Краща книга року -2005» в Чернігові. Диплом – 2-е місце в номінації «Дитяча література» за книгу «Ласий ведмідь».
- 2006** Вручено Подяку голови Чернігівської обласної державної адміністрації за багаторічну творчу працю, значний особистий внесок у збагаченні культурної спадщини України та з нагоди 30-річчя створення Чернігівської організації НСПУ.
- 2007** Нагороджений Почесною грамотою Чернігівської обласної ради за багаторічну сумлінну працю, вагомий особистий внесок у розвиток української літератури та з нагоди 70-річчя від дня народження.
- 2007** Переможець літературного конкурсу «Краща книга року-2006» в Чернігові. Диплом – 1-е місце в номінації «Проза» за книгу «Осінні акорди».
- 2007** Нагороджений медаллю Національної спілки письменників України «Почесна відзнака» за вагомий внесок у відродження духовності та особисті досягнення в літературній творчості.
- 2008** Переможець літературного конкурсу «Краща книга року-2007» в Чернігові. Диплом – 2-е місце в номінації «Література для дітей» за книгу «Анюта».
- 2009** Присвоєно почесне звання «Заслужений працівник культури України». Указ Президента України № 979 від 30.11.2009 р.
- 2010** Лауреат міжнародної літературної премії «Сад божественних пісень» ім. Григорія Сковороди за книгу прози «Осінні акорди» та громадську діяльність.
- 2010** Нагороджений Почесною грамотою Чернігівської обласної державної адміністрації за сумлінну працю в ім'я незалежності України.
- 2011** Лауреат міжнародної літературної премії ім. М. Гоголя «Тріумф» за книгу прози «Спадок».

- 2011** Вручено Подяку голови Чернігівської обласної державної адміністрації за сумлінну працю, особистий внесок у популяризацію творчості Т. Шевченка з нагоди відзначення 197-ї річниці від дня його народження.
- 2012** Переможець літературного конкурсу «Краща книга року-2011» в Чернігові. Диплом – 1-е місце в номінації «Проза» за книгу «Спадок».
- 2012** Лауреат літературно-мистецької премії ім. Пантелеймона Куліша за створення та редагування журналу «Літературний Чернігів».
- 2012** Нагороджений Почесною грамотою Чернігівської обласної ради за багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм та з нагоди 20-річчя з часу заснування журналу «Літературний Чернігів».
- 2012** Нагороджений грамотою Національної спілки письменників України за активну участь у культурному житті краю.
- 2013** Переможець літературного конкурсу «Краща книга року-2012» в Чернігові. Диплом – 1-е місце в номінації «Проза» за упорядковану разом із В. Сапоном книгу авторів журналу «Літературний Чернігів» «Толока».
- 2013** Переможець літературного конкурсу «Краща книга року -2012» в Чернігові. Диплом – 2-е місце в номінації «Публіцистика» за книгу «Зерна слова».
- 2014** Лауреат міжнародної літературної премії ім. Івана Кошелівця за оповідання «Лебедині крила», надруковане в міжнародному літературно – публіцистичному журналі «Соборність».
- 2015** Переможець літературного конкурсу «Краща книга року-214» в Чернігові. Диплом – 1-е місце в номінації «Проза» за упорядковану книгу спогадів П. Пришиби «Моє життя».
- 2016** Нагороджений грамотою Національної спілки письменників України за вагомий внесок у розвиток літератури України та з нагоди 40-річчя Чернігівської ОО НСПУ.

- 2016** Переможець літературного конкурсу «Краща книга року-2015» в Чернігові. Диплом – 1-е місце в номінації «Проза» за книгу «Хочеться грози».
- 2016** Лауреат літературно-мистецької премії ім. О. Гончара за книгу «Хочеться грози».
- 2016** Переможець літературного конкурсу «Краща книга року-2015» в Чернігові. Диплом – 1-е місце в номінації «Проза» за книгу (упорядкування) до 200-річчя від дня народження Т. Шевченка «Чернігівська Шевченкіана».
- 2017** Нагороджений Почесною грамотою Чернігівської обласної державної адміністрації за сумлінну працю в ім'я незалежності України.
- 2017** Нагороджений грамотою Національної спілки письменників України за особисті досягнення у літературній творчості та з нагоди 80-річного ювілею.
- 2017** Переможець літературного конкурсу «Краща книга року-2016» в Чернігові. Диплом – 1-е місце за книгу (упорядкування) письменників Чернігівщини «Ужинок за сорок літ».
- 2017** Лауреат Міжнародного літературного конкурсу імені де Рішельє («Діамантовий Дюк» у прозі), за книгу прози «Багряні громи».
- 2017** Нагороджений Почесною грамотою Чернігівської міської ради за вагомий особистий внесок у розвиток культурної сфери міста Чернігова та з нагоди 80-річчя від дня народження.
- 2017** Нагороджений Почесною грамотою секретаріату Національної спілки журналістів України за вагомий внесок у розвиток інформаційного та літературного простору Чернігівської області, активну громадську діяльність.
- 2017** Нагороджений Почесною грамотою Міністерства культури України за особистий внесок у розвиток української культури. багаторічну сумлінну працю та високий професіоналізм.

ДОПОМІЖНІ ПОКАЖЧИКИ ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Авдєєнко В. 238
Адаменко М. 350
Аліференко І. М. 407
Антоненко П. 240
Арсенич-Баран Г. В. 239
Білоцвіт О. 129
Божок В. М. 129, 241, 351-354, 404
Бондар В. 405
Брагинєць С. 242, 243
Брик О. Г. 152, 223, 224, 225, 244, 245, 355
Брусневич Я. 246
Буденний В. Й. 140, 301
Будлянський М. 127, 134
Василишин О. 356
Винник Т. 136
Волосянкін І. 133, 428
Гай А. 338, 339
Гарачковська О. 250-253, 357, 358, 402, 403
Глібов Л. І. 132, 426
Гоголь М. В. 153
Гольцов В. 126
Гончаренко О. 127, 134, 154, 187, 254, 255
Горбань Ю. І. 233
Гришин В. 127, 134
Грищенко П. В. 305, 306
Дем'янчук В. 261
Дзюба С. В. 139, 208, 243, 249, 262, 263, 359-361, 420
Довгий О. П. 155
Дрозд В. Г. 156, 157
Дяченко П. 362
Євса А. 123
Єрмоленко О. 239
Забарний О. В. 264, 363, 364
Зеленська Л. І. 188
Іванов Д. Й. 264, 417
Ілляш М. 310
Каганова І. Я. 306, 307, 421, 422
Калібаба Д. 227, 365
Качкан В. 266
Квітницький С. 267, 423-428
Кезля В. В. 158, 159
Коваленко Б. 160
Ковалець Я. Ф. 228, 270-272
Койдан Л. 406
Конечна О. 418
Кордик С. 273
Корсак І. 133, 428
Косар О. 366

Коцур В. 140
Коцюбинська Н. М. 239
Коцюбинський І. Ю. 140, 239
Коцюбинський Ю. Р. 161-163
Кузьменко В. І. 139, 164-167, 189-193, 251, 265, 274-293, 305, 367-374
Кузьменко Н. 429, 430
Кузьмук А. 294
Курило О. 338, 339
Куровський Д. М. 168
Кухарук Р. 295
Куценко П. І. 296
Ладимиров В. 375, 376
Ланська Л. 169
Лелюк М. І. 194, 299
Леус В. М. 170, 249, 300, 377
Лопата А. 195
Лук'янець В. Г. 171
Максимець М. 129
Мамчич О. Б. 127, 134
Маринчик С. Г. 126
Мастерова В. 196, 197, 378
Меркулова В. 138
Миколаєнко В. 302-304, 431
Михайленко В. М. 133, 428
Мірошниченко Н. 137
Міщенко Д. 310, 379
Мороз А. 322
Мороз Д. К. 172, 173
Неймовірний С. 198
Олійник О. 321, 380, 381
Олійник Т. 129
Омельяненко-Набіуліна О. Ф. 233
Осташко І. 229
Павленко С. 133, 428
Пархоменко Л. 435
Покидько О. 383
Покришень А. 126
Поплавський М. М. 233
Пришиба П. В. 211, 212, 214, 216, 303, 408, 409
Присяник І. 301
Реп'ях С. 322
Рибка Л. А. 233
Романчук Н. В. 249
Ромен Л. 200
Руденко П. О. 174, 175
Рудківський В. 384
Савенок В. 140, 323-325, 385
Савчин Н. 326
Самойленко Г. 327, 328
Сапон В. М. 29, 142, 176, 177, 201, 230, 231, 247, 261, 329, 330, 386-390, 410-415, 418, 437, 438
Саченко О. 406

Сенцовський В. 126
Сенчик О. 127, 134
Скаченко О. О. 233
Слапчук В. 140
Соломко А. М. 131, 135, 178-181, 203-205, 331-334, 391, 392
Солонікова В. І. 417
Сорока П. І. 126, 206, 335, 336
Старий С. 337
Степовичка Л. 207
Струтинський В. 208, 423
Студьонова Л. В. 305-307, 393, 394
Супронюк О. 395
Терещенко В. 232
Тетянчук С. 396
Тичина П. Г. 181
Тищенко М. 417
Тканко В. М. 298
Ткач Микола 223, 225, 233, 235, 261, 441
Ткаченко Н. 139
Ткаченко С. 342
Трипупенко Є. 416
Тубальцева Н. 396
Утиро Н. 440
Фарина І. 356
Фриз В. 126
Харді М. 133, 428
Холодний М. К. 182
Чепурний В. 235, 345, 346, 398
Чернякова О. 347, 399
Чубинський П. П. 183
Чухліб В. 253
Шевченко М. 184
Шевченко С. 348, 349
Шевченко Т. Г. 185, 219
Ширай Р. 441
Шкварчук В. 236, 237, 400
Шкурат О. 139
Шкурко А. Н. 7, 186
Шутько Л. 243
Яковенко В. 139